

HRY SE SVĚDOMÍM

Základní principy olympismu

Mezinárodní olympijský výbor na svém zasedání schválil Olympijskou chartu v aktuálním znění platném od 7. července 2007. Olympijská charta řídí fungování olympijského hnutí a stanoví podmínky pro konání olympijských her.

Základní principy olympismu jsou stanoveny přímo v úvodních ustanoveních takto (pozn.: redakčně kráceno):

(1) Olympismus je životní filozofií, povznášející a vyváženě spojující v jeden celek zdatnost těla, vůle a ducha. Spojením sportu, kultury a výchovy usiluje olympismus o vytvoření způsobu života, založeného na radosti z vynaloženého úsilí, na výchovné hodnotě dobrého příkladu a na respektování základních universálních etických principů.

(2) Cílem olympismu je zapojit sport do služby harmonického rozvoje člověka s cílem vytvořit mírovou společnost, která dbá o zachování lidské důstojnosti.

(3) Olympijské hnutí představuje svornou, organizovanou, všeobecnou a trvalou činnost všech jednotlivců a uskupení inspirovaných hodnotami olympismu.

(4) Provozování sportu je lidským právem. Každý jednotlivec musí mít možnost provozovat sport bez jakékoli diskriminace a v olympijském duchu, jenž vyžaduje vzájemné porozumění v duchu přátelství, solidarity a fair-play. Organizaci, administrativu a řízení sportu musí kontrolovat nezávislé sportovní organizace.

(5) Jakákoli forma diskriminace vůči zemi nebo osobě z důvodu rasy, náboženství, politického přesvědčení, pohlaví či z jiného důvodu je neslučitelná s příslušností k olympijskému hnutí.

(6) Příslušnost k olympijskému hnutí vyžaduje dodržování Olympijské charty a uznání ze strany M.O.V.

Otázka zní: Skutečně jsou olympijské hry výlučně a jediné záležitostí sportu, jak donekonečna tvrdí představitelé Mezinárodního a Českého olympijského výboru? Skutečně je otázka konání olympijských her svou podstatou neslučitelná s problematikou dodržování lidských práv? Jestliže příslušnost k olympijskému hnutí vyžaduje dodržování Olympijské charty, jaké nároky může veřejnost klást na zemi, která chce k olympijskému hnutí přislušet nejen účastí na olympijských hrách, ale dokonce jejich pořádáním? Ten, kdo zná základní principy olympismu, si jistě dokáže sám odpovědět.

Chcete se zapojit?

Chcete podat pomocnou ruku?
Chcete být užiteční?

Buďte informovaní!

- sledujte webové stránky českých i zahraničních nevládních organizací
 - zajímejte se průběžně o aktuální situaci v Číně, Tibetu a dalších kritických zemích
 - přistupujte kriticky ke zpravodajství, odlišujte propagandu a politická klíše od věcného informování
 - přečtěte si knihu o Tibetu, Číně, Barmě nebo jiné často diskutované zemi
- Sledujte další novinky a informace o chystaných akcích.

Buďte vidět!

- vyvěste Tibetskou vlajku jako symbol soucitu s utlačovaným národem
- namalujte transparent
- vytiskněte a na pracovišti vyvěste obrazové zpravodajství, mapu, článek
- oblečte aktivistické tričko, noste aktivistický odznak

Buďte slyšet!

- mluvejte o porušování lidských práv s přáteli
- reagujte na zpravodajství, s kterým nesouhlasíte
- ptejte se politiků, novinářů, neziskových organizací
- vyzvěte svou oblíbenou kapelu, aby věnovala příští koncert některé z ohrožených zemí

Buďte aktivní!

- staňte se členy některé z nevládních organizací
- nechte se zapsat u některé z nevládních organizací jako občasný nebo stálý dobrovolník
- pomáhejte při pořádání akcí na podporu lidských práv kdykoliv můžete, jakkoliv drobná pomoc se počítá! i jeden vylepený plakát osloví řadu lidí, kteří by jinak informací nedostali!
- připojujte se k peticím, napište otevřený dopis
- přijďte na některou z dalších akcí pořádaných některou nevládní organizací

Můžete se zapojit hned

- volejte na číslo 605 701 081

Stanislav Penc

LIDSKÁ PRÁVA NEJSOU JEN TIBET, OLYMPIJSKÉ HRY NEJSOU JEN SPORT

Po téměř dvou měsících od vypuknutí masových nepokojů trvá faktická blokáda oblastí obývaných Tibetany. Objektívni zpravodajství o aktuální situaci v Tibetu je vyloučeno. Podle dostupných informací jsou stovky buddhistických mnichů násilím drženi v kláštřích a strádají nedostatkem potravin a vody. Znepokojují nás zprávy o rychlých soudních procesech s účastníky veřejných shromáždění a obáváme se, že rozsudky budou nespravedlivé, nepřiměřené a plošné.

Máme vážné obavy, že Tibetané zapojení jakýmkoliv způsobem do veřejných protestů mohou být odsouzeni k mnohaletému vězňení za pouhé vyslovení vlastního názoru, který se neslučuje s politickou státní mocí. Vězni jsou vysta-

rování mučení, ponižování a nelidskému zacházení. Vzhledem k závažnosti situace máme obavy i z udělování trestů smrti. V Čínské lidové republice zároveň dochází k porušování lidských práv dalších národnostních, náboženských či politických skupin i jednotlivců.

Tváří v tvář těmto skutečnostem nesouhlasíme s opakovaným tvrzením představitelů Mezinárodního i Českého olympijského výboru, že kritika nedodržování lidských práv v Číně je politizováním olympijských her. Lidská práva nejsou otázkou politickou, ale otázkou morální. Žádný člověk bez ohledu na politické okolnosti nechce být bezdůvodně umlčován, vězňen a psychicky či fyzicky týrán. Navíc mezi základní cíle

olympijského hnutí zakotvené přímo v preambuli Olympijské charty patří „zapojení sportu do služeb harmonického rozvoje člověka s cílem vytvořit mírovou společnost, která dbá o zachování lidské důstojnosti“. Olympijská charta dále jasně stanoví, že: „jakákoliv forma diskriminace vůči zemi nebo osobě z důvodu rasy, náboženství, politického přesvědčení, pohlaví či z jiného důvodu je neslučitelná s příslušností k olympijskému hnutí“.

Proto vyzýváme představitelů Českého olympijského výboru, aby ve svých veřejných projevech pravdivě informovali českou veřejnost o všech aspektech olympijského hnutí, které svou podstatou není a nemůže být čistě jen otázkou sportovních výkonů.

Žádáme Český olympijský výbor, aby se sám vyvaroval jakéhokoliv nátlaku a nad rámec Olympijské charty žádným způsobem neomezoval svobodu projevu českých sportovců a aby na úrovni Mezinárodního olympijského výboru přímo usiloval o zaručení svobody projevu sportovců v průběhu olympiády.

Vyzýváme Český olympijský výbor, aby jasně deklaroval svůj protest proti porušování lidských práv v Číně a Tibetu, žádal ukončení násilností, propuštění zadržovaných a zahájení jednání s představiteli Tibetanů v Tibetu i exilu a v tomto duchu apeloval na Mezinárodní olympijský výbor.

Vyzýváme české sportovce, aby se nenechali umlčet a svobodně prosazovali myšlenky olympijského hnutí.

Přejeme si, aby euforie nad olympijskými hrami a sportovními výkony nevytlačila ze zřetel olympijské ideály lidské důstojnosti a mírového soužití národů.

Každý hlas, který v těchto dnech zazní na podporu diskriminovaných a ponižovaných kdekoli na světě, je hlasem, který znovu připomíná humánní podstatu olympijských her.

Nemlčme!

V Praze dne 24. dubna 2008

Občanská sdružení:

Amnesty International ČR, Barmské centrum Praha, Člověk v tísni, Lidská práva bez hranic, Lungta, M.O.S.T., Namasté Nepál, Olympic Watch a Potala.

Základní údaje o Tibetu

Oficiální název: Tibet, tibetsky Böjul

Státní zřízení: do roku 1951 samostatný stát, dnes pod okupací Číny

Hlavní město: Lhasa

Rozloha: etnický Tibet včetně historických provincií Amdo a Kham : 2,5 mil km² / Tibetská autonomní oblast ČLR (vytvořená 1965) : 1,2 mil. km² / (z Amda se stala provincie Čching-chaj, zbylé území a větší část Khamu je dnes po částech přičleněno k okolním čínským provinciím Kan-su, S'-čchuan, a Jün-nan)

Počet obyvatel: etnický Tibet: necelých 6 mil. Tibeťanů, 8 mil. Číňanů (odhad z 90. let) z toho v Tibetské autonomní oblasti: 2,7 mil. Tibeťanů

Úřední jazyk: tibetština, čínština

Politická vězni: 119 na konci r. 2007, z nich 80 mnišů a mnišek

Uprchlíci: z Tibetu každoročně utíká 2500 až 3500 Tibeťanů

Tibetský exil: přes 130 000 uprchlíků, hlavně v Indii a Nepálu, ale i ve Švýcarsku, USA aj.

Stručná historie Tibetu v datech

- 605 - vznik tibetské říše (král Songcän Gampo)
- 821 - Čínsko-tibetská mírová smlouva
- 1247 - spojení Tibetu s Mongolskou říší, která poskytuje Tibetu vojenskou ochranu
- 1578 - hlava školy Gelug obdržela od mongolského chána titul dalajlama
- 1642 - za pomoci mongolského chána svržena světská vláda v Tibetu a nastolena teokratická vláda dalajlamů
- 1720 - čínská vojska dobyla Lhasu a vyhnala Mongoly
- 1904 - britská invaze do Tibetu a obsazení Lhasy, mírová smlouva o vlivu Britů v Tibetu
- 1913 - 13. dalajlama vyhláší nezávislost Tibetu
- 1935 - narodil se Tändzin Gjamcho, 14. dalajlama
- 1950 - čínská vojska vtrhla do Tibetu; tibetská armáda zničena v bitvě o Čhamdo
- 1951 - Sedmnáctibodová smlouva o mírovém osvobození Tibetu podepsána tibetskou stranou pod čínským nátlakem; Číňané obsazují Lhasu
- 1956 - v Khamu a Amdu začíná ozbrojený boj proti čínské nadvládě; dalajlama navštívil Indii
- 1957 - USA začínají prostřednictvím CIA vojensky podporovat Tibeťany
- 1959 - lidové protičínské povstání ve Lhasě
- 1965 - Čína vytváří Tibetskou autonomní oblast
- 1966 - 76 - čínská kulturní revoluce: Rudé gardy ničí tibetské chrámy a kláštery, terorizují a zabíjejí Tibeťany
- 1971 - USA ukončují vojenskou podporu Tibeťanů
- 1987 - 88 - masové demonstrace ve Lhasě za nezávislost
- 1989 - další demonstrace ve Lhasě, dalajlama obdržel Nobelovou cenu míru
- 1995 - šestiletý Gendün Čhökji Nima je dalajlamou označen jako 11. pančhenlama, vyhlášení výjimečného stavu v Žikace, pančhenlama je Číňany uvězněn na neznámém místě
- 2000 - 17. karmapa, významný buddhistický představitel, utíká do Indie
- 2006 - zprovozněna železnice do Lhasy

Aktuální informace o Tibetu na internetu:

www.tibinfo.cz
 www.tibetinfonet.net
 www.phayul.com
 www.tibet.com
 www.tchrd.org
 www.tibet.net
 http://tibetcesky.blogspot.com

Doporučená literatura:

M. Craigová: Krvavé slzy. DharmaGaia 1999
 P. French: Tibet, Tibet. BB/art 2004
 T. Gjamcho, 14. dalajlama: Svoboda v exilu. Práh 1992
 Pravda o Tibetu, fakta a svědectví. Lungta 1999
 C. Žagabpa: Dějiny Tibetu, Dějiny států. NLN 2000

Co se v Tibetu stalo

Po vpádu čínské armády na území Tibetu v roce 1950 a postupném obsazení celého území začali Číňané budovat strategické silnice vedoucí do Tibetu a posilovat tam své vojenské a policejní jednotky. S rostoucí vojenskou převahou se začal stupňovat nátlak na tibetskou vládu i na obyčejné Tibeťany. Agresivní komunistická politika ČLR vůči Tibetu nakonec vedla k lidovému povstání, které vypuklo ve Lhasě 10. 3. 1959.

Povstání bylo krvavě potlačeno a dalajlama uprchnul do indického exilu. Bilance čínské invaze, nejrůznějších kam-

paní, pracovních a ideologických programů a kulturní revoluce je dostatečně známá: 70 - 80 000 mrtvých během vojenského vpádu a v důsledku zásahu proti povstání v roce 1959. Kolem milionu Tibeťanů zemřelo ve věznicích, pracovních táborech nebo během hladomoru. Počet tibetských uprchlíků v exilu dosáhl zhruba 120 000. Z více než 6 000 klášterů, chrámů a svatyní, v nichž žilo téměř 600 000 mnišů a mnišek, zůstalo pouhých třináct. Mniši a mnišky byli z klášterů vyhnáni, cenná umělecká díla vyplněna a rozprodána. Komunistická totalitní moc krutě omezila základní

práva Tibeťanů na svobodu vyjadřování, užívání mateřského jazyka, pohybu, náboženství. Státní populační politika nutí tibetské ženy k násilným potratům a sterilizacím. Svévolené zatýkání, represe, zastrasování, mučení a věznění se staly součástí každodenního života Tibeťanů v jejich vlastní zemi.

První stádium okupace mělo převážně vojenský, strategický a represivní charakter. Tibet byl přeměněn v gigantickou vojenskou základnu a čínskou přítomnost v zemi ztělesňovali zejména vojáci a administrativní kádry státní správy. Pohyb obyvatelstva byl přísně střežen a regulován a do Tibetu se nedostal nikdo bez úředního povolení.

Co se v Tibetu děje dnes

Od 80. let 20. stol. došlo k uvolnění politických poměrů, ale zároveň vzrostlo ničení země. Vojenskou okupaci vystřídal okupace ekonomická. Největší hrozbou pro Tibeťany a jejich jedinečnou kulturu dnes je státem organizovaný a podporovaný masový příliv čínské obyvatelstva do Tibetu. Další vlna imigrace přišla v souvislosti s železnicí vedoucí z čínského Golmudu do Lhasy.

V Tibetu jsou nadále porušována základní lidská práva včetně svobody vyjadřování a vyznání. Jsou odtud stále hlášeny případy svévolného zatýkání a mučení. Úřady zavírají školy, které se

snaží o udržení tibetské kultury, jazyka a náboženství. Čínské školy přitom v Tibetu neplní svou základní funkci a mnoho Tibeťanů zůstává negramotných. Zdravotní péče je nedostatečná, a tak se v Tibetu dodnes umírá na nemoci jako zápal plic či tuberkulóza.

Nejasná zůstává situace kolem 11. pančhenlamy Gendün Čhökji Nima, který je zadržován na neznámém místě, a věznění jsou i další duchovní učitelé.

Potvrdily se obavy, že čínské úřady využijí teroristických útoků z 11. září a nepohodlné osoby začnou označovat za teroristy. V roce 2002 byl významný

buddhistický učitel Tändzin Deleg Rinpoche, který organizoval charitativní projekty ve vých. Tibetu, obviněn ze spáchání teroristického útoku a za zavřenými dveřmi odsouzen k trestu smrti. Spolu s ním byl zadržen, odsouzen a popraven Tibeťan jménem Lozang Döndub. Trest pro Tändzin Deleg Rinpocheho byl změněn na doživotí, čemuž napomohla pozornost mezinárodní veřejnosti. Dnes je vězněn na neznámém místě a jsou vážné obavy o jeho zdravotní stav.

V posledních letech probíhají přípravná jednání mezi dalajlamovými vyslanci a čínskými činiteli. Ani po několika kolech se však nepodařilo dosáhnout konkrétních výsledků, protože na čínské straně chybí vůle ke skutečnému jednání.

Porušovaná lidská práva Tibeťanů

Občanská a politická práva

- omezování svobody názoru a projevu
- svévolné zatýkání, zadržování a věznění (na konci r. 2007 celkem 119 politických vězňů)
- mučení a nelidské zacházení ve věznicích, včetně nezletilých vězňů
- omezování svobody tisku, cenzura
- uzavírání internetových blogů, diskusních fór a webových stránek

Právo na zdravotní péči

- neadekvátní zdravotnictví, zejména mimo města
- podvýživa, značné rozšíření nemocí jako TBC, riziko epidemie HIV/AIDS

Svoboda vyznání

- kampaň proti dalajlamovi
- „vlastenecká převýchova“ mnišů a mnišek, omezování jejich počtů
- směrnice upravující „převtělování živých buddhů“ v tibetském buddhismu

- zakazování oslav buddhistických svátků
- zadržování pančhenlamy, třetího nejvyššího představitele tibetského buddhismu

Právo na vzdělání

- nedostatečné školství
- vytlačování tibetského jazyka, přijetí na školy podmínované znalostí čínštiny
- systém úplatků

Právo na obživu, bydlení a životní prostředí

- odsouvání Tibeťanů na okraj v důsledku přesunu Číňanů do Tibetu
- obrovský počet lidí pod hranicí chudoby, vysoká nezaměstnanost
- propastný rozdíl mezi městy a venkovem
- ničení životního prostředí, tradičního pastevectví apod.
- nucené přesídlování pastevců a nomádů

Rasová diskriminace

- diskriminace Tibeťanů ve všech sférách života

Klid hřbitova

Nedávné události v Tibetu a okolních provinciích vyvolávají velké obavy. Rozehnaní mírumilovného protestního pochodu tibetských mnichů způsobilo vlnu velkých nepokojů. Brutalita, s níž čínské vojenské a policejní složky tyto nepokoje potlačily, způsobila pobouření v celém demokratickém světě.

Reakce čínských vládních míst navozuje ozvěny totalitních praktik, které si někteří ze signatářů tohoto prohlášení stále dobře pamatují z doby před rokem 1989: nesmlouvavá cenzura domácích médií, bránění zahraničním médiím vysílat z Číny, odmítání víz zahraničním žurnalistům, svalování viny za nepokoje na „dalajlamovu spikleneckou kliku“ a jiné, blíže neurčené temné síly řízené ze zahraničí. Jazyk používaný čínskými vládními představiteli a oficiálními médii připomíná nejhorší časy éry Stalina a Mao Ce-tunga. Nejnebezpečnějším vývojem této neblahé situace je však současný pokus neprodyšně uzavřít Tibet před zbytkem světa.

V době, kdy vyjde toto prohlášení, nás čínské úřady pravděpodobně budou ujišťovat, že v Tibetu

už opět převládá mír, klid a „harmonie“. Velmi dobře známe tento klid z Barmy, Kubu, Běloruska a některých dalších zemí – je to klid hřbitova.

Jsme tudíž silně přesvědčeni, že vyzývat čínskou vládu k „maximální zdrženlivosti“ vůči tibetskému lidu je příliš slabá reakce. Mezinárodní komunita, počínaje Spojenými národy, Evropskou unií, Sdružením národů jihovýchodní Asie a jinými mezinárodními organizacemi by – zrovna tak jako jednotlivé země – měla použít všech dostupných prostředků k vystupňování tlaku na čínskou vládu, aby:

1. v zájmu objektivního vyšetření nedávných událostí umožnila přístup do Tibetu a okolních provincií zahraničním médiím a mezinárodním komisím;

2. propustila všechny, kteří mírumilovným způsobem trvají na

svých mezinárodně garantovaných lidských právech, a zaručila se, že nikdo nebude podroben mučení a nespravedlivým soudům;

3. začala smysluplný dialog s opravdovými představiteli tibetského lidu.

Pokud tyto podmínky nebudou splněny, měl by se Mezinárodní olympijský výbor vážně zamyslet nad tím, zda Olympijské hry pořádané na poklidném hřbitově, jsou pořád ještě tak dobrým nápadem.

AUTOŘI

Václav Havel, je bývalý prezident ČR, **André Glucksmann**, je francouzský filozof,

Yohei Sasakawa, je japonský filantrop, **Hasan bin Talál**, je prezident Arabského Světové konference náboženství za mír, **Frederik Willem de Klerk**, je bývalý prezident Jihoafrické republiky a **Karel Schwarzenberg**, je ministr zahraničí České republiky.

Vážení sportovní příznivci, rychle se blíží událost, na kterou netrpělivě čekají nejen vrcholoví sportovci, ale i miliardy fanoušků sportu po celém světě. Přípravě na olympijské hry věnují obrovské úsilí jak sami sportovci, tak i letošní pořadatelský stát – Čína. Cítí v nich příležitost představit svou zemi jako šampióna modernizace, pokroku a úspěšného společenského rozvoje. Bohužel se však vedení této země rozhodlo, že ty, kteří poukazují na slabiny šampióna především v otázkách lidských práv, potlačí tvrdou represí.

Jako princip spravedlivého soutěžení stanoví Olympijská charta, že „spojením sportu, kultury a výchovy usiluje olympismus o vytvoření způsobu života, založeného na radosti z vynaloženého úsilí, na výchovné hodnotě dobrého příkladu a na respektování základních univerzálních etických principů.“ Čínské úřady se ve snaze o získání pořadatelství olympijských her k dodržování těchto principů i k zlepšení situace v oblasti lidských práv zavázaly. Svůj smysl pro fair play však nyní popírají.

Nevládní organizace, které se zabývají kulturou Tibetu a také dodržováním lidských práv, i v Čechách opakovaně poukazují prostřednictvím demonstrací i různých akcí a prohlášení na to, že Čína nesmí vnutit světu novou, pokroucenou verzi her, která by byla parodií na jejich původní ideály. Někdy se ovšem

setkávají s názory, jaké vyjádřil například předseda poslanecké sněmovny Miloslav Vlček (ČSSD): „Já nemám úplné informace. Já se chci rozhodovat na základě objektivních informací, ne podle toho, že mi někdo ukáže nějaké obrázky v televizi. Navíc jsem se sešel s velvyslankyní Čínské lidové republiky a ta mi říkala něco jiného.“

Právě pro ty, kteří trpí cenzurou informací ze strany čínských úřadů, připravily nyní nevládní organizace tyto noviny, které přibližují současnou situaci lidských práv v Číně, historii Tibetu i postoje, které k těmto otázkám zaujali političtí představitelé a významné osobnosti. Lidská práva bohužel nejsou porušována jen v současné Číně, jak se můžete přesvědčit hned na této straně. Záře olympijského ohně však umožňuje si na ně posvětit především tam, kde se pochodeň momentálně nalézá.

Zakladatel českého olympijského hnutí Jiří Stanislav Guth-Jarkovský kdysi napsal, že pro Čechy ve sportu není ani tak důležité se zúčastnit, ale vyhrát. O tom, jestli v olympijských hrách vyhraje lidská důstojnost, etické principy a harmonický rozvoj člověka, o němž hovoří Olympijská charta, se rozhoduje právě teď. Čeští sportovci i fanoušci spravedlivého zápolení tak mají příležitost dokázat své kvality.

redakční tým

Lidská práva ve světě – obecný pohled na regiony

Afrika

- násilnosti, nedostatečný rozvoj, extrémní chudoba, široce rozšířená korupce, nespravedlivé využívání zdrojů, politická represe, etnické a občanské násilí, pandemie HIV/AIDS
- několik milionů uprchlíků a vnitřně vysídlených, včetně dětí a starších osob bez útočiště, ochrany a péče
- ve většině zemí pronásledování disidenti
- obránci lidských práv jsou stíháni především v Burundi, Etiopii, Rwandě, Somálsku, Demokratické republice Kongo, Súdánu a Zimbabwe
- přes řadu mírových procesů pokračují konflikty v Burundi, Středoafrické republice, Čadu, Pobřeží Slonoviny, Eritreji, Etiopii, Senegal, Súdánu a Somálsku

Jižní a Severní Amerika

- ekonomická nevyrovnanost regionu a uplatňování dvojího metru k lidským právům ze strany USA
- politické napětí a vzájemná kritika mezi USA a zeměmi Latinské Ameriky zastihují řadu politických, sociálních a ekonomických výzev v regionu
- Kuba zůstává jedinou zemí regionu, která udržuje systém vlády jedné strany
- chudoba sužuje především venkovské obyvatelstvo a potomky původního obyvatelstva
- ozbrojené gangy páchají zločiny zejména v Brazílii, Salvadoru, Guatemale, Haiti, Hondurasu a na Jamajce
- pokračuje humanitární krize v Kolumbii

Asie a Pacifik

- systematické je porušování lidských práv v Číně, které zasahuje nejenom disidenty, novináře, etnické a náboženské menšiny a obránce lidských práv
- barská junta pokračuje v tvrdém pronásledování a věznění svých odpůrců, mnozí lidé byli uvězněni za vyjádření pokojného protestu a jsou vážně ohroženi mučením
- lidská práva v Tibetu jsou nadále vážně porušována
- nejistá je situace ve Východním Timoru
- na Filipínách nadále dochází k politickým vraždám
- klid zbraní na Srí Lance není dodržován, úřady navíc potlačují svobodu slova

Evropa, střední Asie

- hlavními problémy regionu jsou i nadále otázky bezpečnosti, migrace a v některých zemích také státní suverenity
- evropské státy přehlížejí práva uprchlíků a migrantů
- rasistické postoje vůči romské populaci, stejně jako projevy antisemitismu a islamofobie
- některé evropské země zapojeny do nelegálních aktivit CIA
- Velká Británie přijala zákony, které omezují osobní svobody, podobný trend byl patrný v celém regionu
- v Rusku a v mnohých post-sovětských republikách dochází k útlaku občanské společnosti a disentu
- nekončí útrapy lidí obývajících Severní Kavkaz, zejména Čečenska

Blízký východ, severní Afrika

- probíhající konflikty a dědictví konfliktů minulých stojí v cestě rozvoji regionu
- napětí mezi Íránem a mezinárodním společenstvím zůstává stále silné, v Íránu je porušován zákaz používání trestu smrti ukamenováním
- Irák navzdory přítomnosti cizích ozbrojených sil stojí v důsledku krutého sektářského násilí na okraji občanské války, jedná se o jedno z nejnebezpečnějších míst světa, více než čtyři miliony obyvatel musely opustit své domovy v důsledku všudypřítomného násilí, tisíce lidí přišly během několika let o život při střetech ozbrojených skupin
- krvavé násilí sužuje Afghánistán
- konflikt mezi Izraelci a Palestinci si nadále vybírá těžkou daň na životech civilistů
- v Egyptě, Jordánsku, Sýrii, Tunisku a Jemenu dochází k nespravedlivým procesům s politickými oponenty nebo s lidmi podezřelými z terorismu
- mnohé země včetně Saúdské Arábie zásadně omezují práva žen

Súdán a Barma jako dva nejdiskutovanější případy čínské zahraniční politiky

Amnesty International varuje před zhoršující se bezpečnostní situací vnitřně vysídlených osob v Dárfúru. Ohrožena je zejména mladá generace, která zná jen strach a násilí, téměř ztratila naději na politické vyřešení vnitřního konfliktu v regionu. To posiluje agresivitu mládeže a vhání ji do náruče ozbrojenců.

Roste i napětí uvnitř táborů pro vysídlené osoby, z nichž většina je zaplavena zbraněmi. Velkou část zbraní dodala do oblasti súdánská vláda, která jimi chtěla vyzbrojit milice džandžauí. Například v táboře pro vysídlené osoby Kalma je ozbrojena většina obyvatel. Mladíci vytvořili na základě svého etnického původu agresivní skupiny a jen během šesti dnů v loňském říjnu měli na svědomí deset ozbrojených střetů.

Zbraně jsou v uprchlických táborech přítomny na každém kroku, revolver lze v některých z nich koupit za pouhých 25 dolarů. Jako základny pro rekrutování bojovníků využívají tábory pro vysídlené také ozbrojené skupiny, které verbují i děti. Amnesty International vyzvala hybridní mírové síly v Dárfúru UNAMID, které na konci roku 2007 nahradily sbory Africké unie, aby zajistily ochranu rozmístěním jednotek v okolí táborů pro dárfúrské uprchlíky.

Šest měsíců po protestech v Barmě (Myanmaru) bylo odsouzeno nejméně 40 demonstrantů

Půl roku po potlačení masových veřejných protestů přesouvá barský režim zásahy proti svým kritikům z ulic do uzavřených soudních síní. Nejméně 40 lidí, mezi nimi 7 mnichů, poslaly soudy do vězení. Tři lidé skončili za mřížemi za to, že protestujícím mnichům podali vodu.

Informace přinesla Amnesty International, podle které přítomný nebyl jediný rozsudek vynesen na základě legitimních obvinění. Lidé skončili ve vězení kvůli přímé účasti na protestech nebo jiné formě uplatňování svých práv. Nové soudní procesy tak představují další fázi zásahu proti lidem, kteří vyjadřují nesouhlas se situací v zemi.

Amnesty International rovněž potvrdila, že od začátku protestů v loňském září bylo uvězněno nejméně 700 osob. Ve vězení nadále zůstává i zhruba 1150 dlouhodobých politických vězňů barské junty.

S využitím zdrojů Amnesty International

Devátého března, v předvečer výročí tibetského povstání z roku 1959, zabavily čínské úřady ve městě Kjegumdo v Amdu v mnoha tibetských domácnostech stovky fotografií dalajlamy a dvě tibetské rodiny dostaly pokutu 500 jüanů. Následující den se ve městě objevilo několik letáků požadujících nezávislost Tibetu. Tato nepříliš významná událost ve městě vzdáleném asi 1500 km od Lhasy ukázala, že blíží se výročí tibetského povstání by mohlo být roznětkou k rozsáhlejšímu vyjádření nespokojenosti Tibeťanů s vývojem v Tibetu. K vyjádření nespokojenosti, kterou bylo možné očekávat. Události dalších dnů daly za pravdu politologům, tibetologům i dalším odborníkům, kteří se dlouhodobě zabývají Tibetem. Všechny však překvapil rozsah, intenzita a délka protestů. Co se v Tibetu v posledních šesti týdnech stalo? Co k tomu vedlo? Proč byly protesty tak intenzivní a rozsáhlé? Proč pořád trvají? Pokusme se nalézt odpovědi alespoň na některé z těchto otázek.

Neklid před bouří

Skutečným začátkem březnových událostí byly pokojné protesty mnichů a mnišek z nejvýznamnějších tibetských klášterů ve Lhasě a jejím okolí a také na několika místech v Amdu (severovýchodním Tibetu) a v Khamu (východním Tibetu).

Desátého března 2008 se přibližně 300 mnichů z jednoho z nejmohutnějších klášterů Dápung na předměstí Lhasy, kde v posledních dvou letech došlo k několika významným incidentům a střetům s čínskou mocí, pokusilo o pokojný protestní pochod do centra Lhasy. Pochod přerušily ozbrojené složky policie a mniši se k hlavnímu lhaskému chrámu Džókhang a posvátnému okruhu Barkor nedostali. Ve stejný den 15 mnichů z jiného odbojného lhaského kláštera Sera dorazilo až na Barkor, kde se k nim přidali i dva laici. Skupina skandovala hesla požadující nezávislost, rozdávala letáky a nesla zakázanou tibetskou vlajku. Celou skupinu záhy zadržela policie. Následující den protest mnichů v klášteře Sera za propuštění zadržené skupiny z Barkoru přerostl v hlasité projevy nespokojenosti se situací v Tibetu, objevily se požadavky na umožnění návratu dalajlamy do Tibetu, na dodržování lidských práv a na nezávislost Tibetu. Přibližně dva tisíce příslušníků ozbrojených policejních a armádních složek úplně uzavřelo klášter. Podobně dopadli i protestující mniši z kláštera Dápung a o den později i mniši z kláštera Gandan ležícího asi 40 km východně od Lhasy. První protesty se objevily i v Amdu. Desátého března přibližně 140 mnichů z kláštera Lucchang spolu se dvěma stovkami vesničanů požadovalo před místním úřadem návrat dalajlamy do Tibetu. Ve stejný den došlo k protestům i v klášteře Dicha, kde přibližně 70 mnichů opět požadovalo návrat dalajlamy do Tibetu. Incident se odehrál před dvaceti pracovníky „vlastenecké převýchovy“, kteří právě byli v klášteře. V klášteře Labrang se objevily letáky požadující nezávislost. Podobné letáky se objevily také v Kandze v Khamu.

Dvanáctého března vyšlo do ulic Lhasy asi 100 mnišek z kláštera Čhugcchang ležícího na okraji Lhasy. Mnišky dorazily až na Barkor, kde jejich pokojný protest opět policie rychle zlikvidovala. Náhlá v tibetské společnosti ve Lhasě i po celém Tibetu se rychle změnila. Nebývalé množství protestů v několika málo dnech a na různých místech Tibetu dodávaly lidem odvahu k dalším protestům. O den později situaci ještě zhoršila informace, která se po Lhasě rychle rozšířila, totiž že se dva mniši z kláštera Dápung pokusili o sebevraždu a že ve lhaské nemocnici bojují o život. Ve Lhasě se pomalu blížil největší výbuch nespokojenosti Tibeťanů od konce 80. let...

Lhasa v plamenech

V pátek čtrnáctého března dopoledne vyšla do ulic Lhasy asi stovka mnichů ze starobylého kláštera Ra-

Zklidní se rozbouřený Tibet?

moche. Klášter se nachází přímo v historické části Lhasy asi kilometr od Džókhangu a Barkoru, oblíbených míst tibetských protestů. Pochod mnichů brzy zastavily ozbrojené složky. Poprvé po dvaceti letech se k mnichům začali spontánně přidávat i obyvatelé Lhasy a její návštěvníci z různých míst Tibetu, zejména z Amda a Khamu. Policejní a armádní složky dav několika stovek lidí nejdříve nezvládly a z centra Lhasy se brzy stalo bojiště. Hořela auta i čínské a muslimské obchody. Rozzuření lidé z davů v ulicích házeli kameny na čínské obchody. Docházelo k potyčkám mezi Tibeťany a Číňany a zejména mezi Tibeťany v ulicích a ozbrojenými složkami. Centrum Lhasy represivní složky dlouho neměly pod kontrolou, až pozdě večer se centrum města podařilo pomocí obrněných transportérů a tisíců ozbrojenců uzavřít a vytlačit odtud protestující Tibeťany. Kolem jedenácté hodiny večer se podařilo dovolat do Evropy jednomu mnichovi, který strávil celý den v ulicích v centru Lhasy. „Okolí Barkoru je úplně uzavřeno. Na náměstí před Džókhangem a v okolních ulicích je asi 30 nebo 40 tanků. Hoří Thomzikhang a hodně čínských obchodů a restaurací. Všude je plno dýmu a ještě teď na mnoha místech hoří ohně. A také ještě slyším střelbu,“ říká nám překotně mnich a dodává: „Říká se, že policisté a vojáci zabili nejméně pět lidí.“ Poté byl hovor přerušen. Čínské úřady vypnuly většinu mobilních telefonních sítí ve městě, pevné linky byly nadále v provozu. Na některých místech Lhasy přestala fungovat elektrina. Již v noci byla Lhasa hermeticky odříznutá od zbytku Tibetu – nebylo možné dostat se ani do hlavního tibetského města, ani z něj. O den později se nám opět podařilo spojit s Lhasou. Jeden z místních nám řekl: „Sám na vlastní oči jsem viděl, jak vojáci zastřelili pět lidí v davu v ulicích Lhasy,“ a opět popisoval pouliční boje a hořící auta a obchody.

Druhý den po nepokojích měly již ozbrojené složky situaci ve Lhasě plně pod kontrolou. V následujících dnech postupně prohledávaly dům

za domem a hledaly demonstranty. Policejní služebny, zadržovací vazby a lhaská vězení se pomalu začínala zaplňovat. Asi po týdnu se nám opět do Lhasy podařilo dovolat. „Policajti prohledávají domy. Mají s sebou fotografie z kamer na ulicích a hledají protestující,“ říká nám jeden známý ze Lhasy a dodává: „Je tu hodně nezvěstných a zraněných. Když někdo zraněný dojde do nemocnice a tam se jim zdá, že ke zranění mohl přijít při protestech, okamžitě ho vyslychájí a prohledají dům jemu i jeho příbuzným.“

Informace o tom, co se ve Lhasě ve skutečnosti stalo, se liší podle toho, zda je podává čínská, nebo tibetská strana. Čínské agentury využily toho, že ve Lhasě nebyli zahraniční novináři a televizní štáby, a nabídl do světa televizní záběry, které vyhovovaly jejich verzím. Tyto záběry rychle obletěly svět a šokovaly: „Mírumi-

lovní a nenásilní Tibeťané se dopouštějí násilí na nevinných čínských obchodnících!“ Ve Lhasě v té době působilo několik novinářů z Hongkongu, kteří vysílali reportáže, které se čínským představitelům vůbec nelíbily, a tak i oni brzy museli opustit Lhasu. Čínské zdroje uváděly v prvních dnech po nepokojích ve Lhasě několik málo mrtvých, hlavně čínských obchodníků. Tibetské zdroje naopak uváděly ve stejnou dobu několik desítek mrtvých ve Lhasě, a to Tibeťanů. Vzhledem k tomu, že Lhasa je stále uzavřena a do Tibetu nesmějí zahraniční novináři, pozorvatelé ani zahraniční turisté, je prakticky nemožné ověřit přesný počet obětí a ani nestraně rekonstruovat, co se přesně ve Lhasě stalo.

Rozbouřený severovýchodní a východní Tibet

Ve stejný den, kdy došlo k násilnostem ve Lhasě, došlo k prvním velkým protestům i v Amdu. V městečku Sangčhu, na jehož okraji se nachází významný klášter Labrang, se shromáždilo asi 500 mnichů, ke kterým se postupně přidalo několik tisíc obyvatel města a okolních vesnic. Protestující nesli zakázané tibetské vlajky a provolávali hesla vyjadřující přání dlouhého života dalajlamy a požadující nezávislost Tibetu. Policie tvrdě zakročila až v době, kdy protestující přišli před místní policejní stanici. Druhý den se protesty v Sangčhu opakovaly se stejným scénářem jako předchozí den včetně tvrdého zákroku ozbrojených složek. Z videozáznamu pořízeného mobilním telefonem, který se podařilo odeslat do zahraničí, bylo patrné, že v Sangčhu již nedocházelo k útokům na čínské obchody a potyčkám s místní čínskou komunitou. Protestující v Sangčhu kromě skandování hesel, mávání tibetskými vlajkami a transparenty házeli kameny na budovy místních čínských úřadů. Při dalších protestech v Amdu a Khamu, až na drobné výjimky, se již další násilné činy protestujících včetně házení kamenů nevyskytovaly.

V dalších dnech se protesty rozšířily do celého Amda (severovýchodního Tibetu) a Khamu (východního

Tibetu). V Ngawa v Khamu se první Tibeťané na ulicích objevili již 16. března. Protesty opět vyvolali mniši, tentokrát z kláštera Ngawa Kirti, ke kterým se přidalo opět několik tisíc místních laiků. Ozbrojené policejní a armádní složky použily proti protestujícím zbraně a do světa se dostaly zprávy o prvních sedmi Tibeťanech, kteří zemřeli při nepokojích mimo Lhasu. Fotografie zastřelených se podařilo dostat do zahraničí a je možné je nalézt na internetu. Ve stejný den proběhly protesty i v Rebkongu v Amdu. Scénář protestů byl podobný jako v Labrangu a Ngawa. Asi 300 mnichů z kláštera Gongchen se shromáždilo na náboženských obřadech, ty spontánně přerostly v protesty a postupně se přidávali místní lidé. V době, kdy probíhaly protesty v Ngawě a Rebkongu, protestovalo v Mačhu asi 1500 Tibeťanů. V dalších dnech se protesty rozšířily do mnoha

měst a klášterů. Do světa se dostaly někdy podrobné, někdy jen velmi kusé informace o protestech na deseti až patnácti různých místech Khamu a Amda.

Již 16. března se uskutečnil první studentský protest. Na 500 tibetských studentů se shromáždilo na půdě univerzity čínském městě Lančou a požadovali mj. dodržování lidských práv v Číně a Tibetu. O den později stovka studentů střední školy v Marthangu v Khamu požadovala návrat dalajlamy do Tibetu. Protestující studenty symbolicky podpořilo dalších 700 studentů. Čtyřicet středoškoláků bylo zadrženo. Do protestů se zapojili také studenti medicíny ve městě Čcho v Amdu.

Vlna protestů, která zachvátila Tibet, začala upadat po deseti dnech od nepokojů ve Lhasě. Poslední velké protesty proběhly 26. a 27. března v městečku Hökha v Amdu. Zúčastnilo se jich 600 obyvatel devíti vesnic. V dalších dnech se protesty vyskytují již jen ojediněle.

Po celém Tibetu probíhají intenzivní policejní akce zaměřené na masivní zatýkání. Typickým příkladem je Ngawa, kde bylo v průběhu dvou dnů (28. a 29. března) zatčeno 572 mnichů. Tibetské středisko pro lidská práva a demokracii (TCHRD), které se již dlouhá léta věnuje monitorování situace v Tibetu a patří k nejlepším a nejdůvěryhodnějším zdrojům, 4. dubna uvedlo, že má zdokumentovaných 324 případů zadržovaných a uvězněných. TCHRD zároveň odhaduje, že čínská policie zadržuje kolem 2300 Tibeťanů účastníků se letošních protestů. Počty mrtvých se značně liší a zatím je nebylo možné ověřit. Tibetská exilová vláda uvádí až kolem 140 obětí, zatímco čínská strana přiznává pouze desítku obětí.

Na hodnocení je brzy, trendy jsou zřejmé

Na důkladné hodnocení událostí, které proběhly v posledních šesti týdnech v Tibetu, je ještě brzy. Nedostatek nezávislých informací, malý časový odstup a prudký vývoj zatím neumožňují odhadnout, co se bude v Tibetu dít dál, jak se ke vzniklé si-

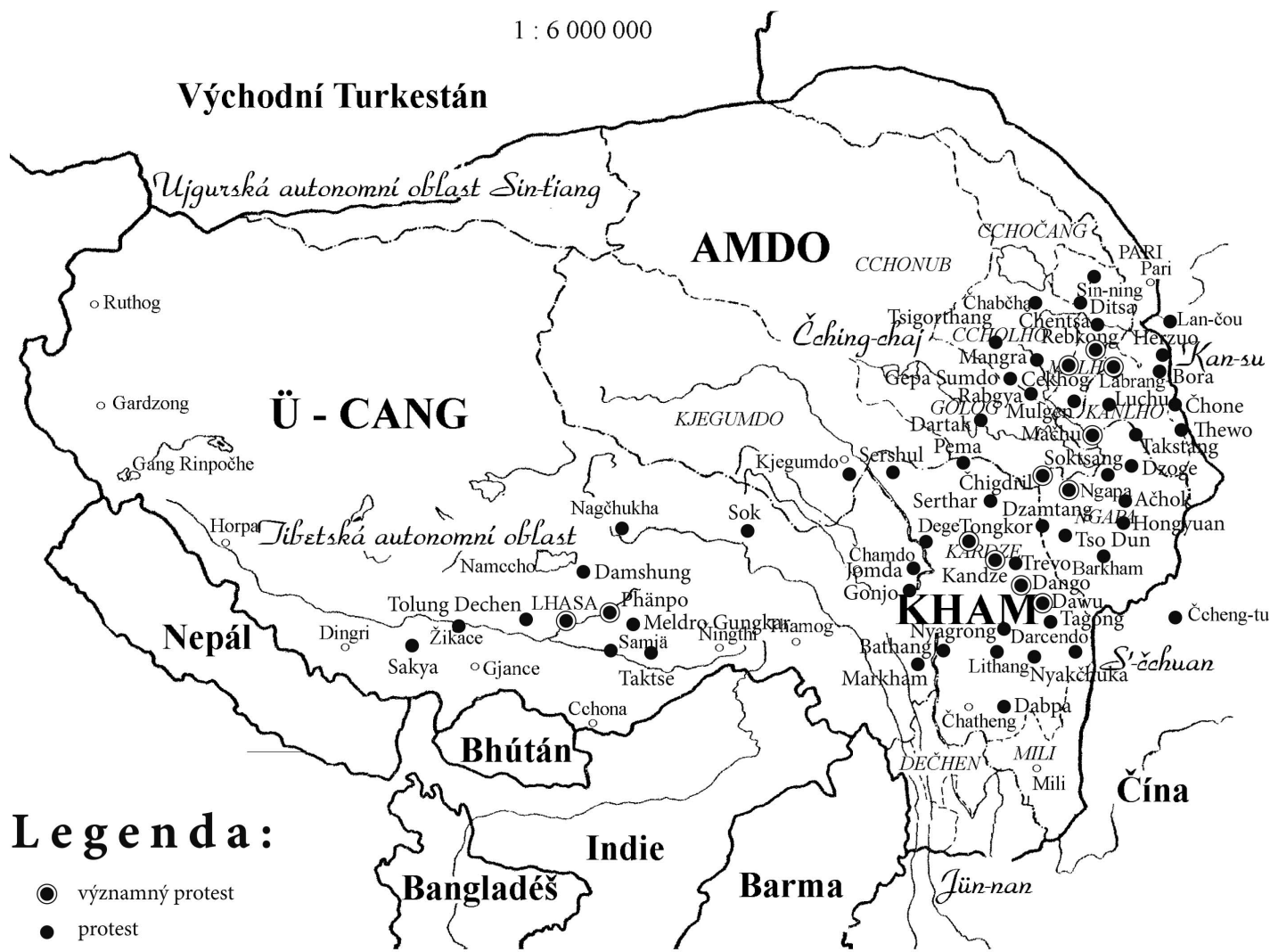
tuaci postaví čínské vládní a stranické orgány a jak samotní Tibeťané v Tibetu i v exilu. Z průběhu protestů je zřejmé, že k nim nedošlo náhle a nečekaně. Podmínky pro jejich vznik se utvářely postupně v průběhu mnoha let čínské okupace Tibetu. Hlavní rysy tibetských protestů lze stručně shrnout do několika bodů: narůstající frustrace tibetské společnosti z neřešení ekonomických a sociálních problémů, z upadajícího společenského postavení Tibeťanů ve srovnání s čínskými obyvateli Tibetu, ze vzrůstající ekonomické a politické síly Číny na mezinárodním poli, z prezentace blízcích se olympijských her v Pekingu jako velkého vítězství čínského národa, z omezování náboženských a kulturních svobod, z tlaku čínských úřadů na odmítnutí dalajlamy, z vysokého věku dalajlamy a radikalizující se exil. Významným charakteristickým prvkem tibetských protestů je jejich přesun z centrálního Tibetu do východních a severovýchodních tibetských oblastí. Pokusme se podívat alespoň na některé z výše zmíněných faktorů podrobněji.

Přesun těžiště tibetského odporu z centrálního Tibetu do východních a severovýchodních tibetských oblastí (do Khamu a Amda) se začal výrazně projevovat po roce 2000 v době, kdy doznávala kampaň „vlastenecké převýchovy“. V roce 2000 pocházelo 86 % lidí uvězněných z politických a náboženských důvodů z centrálního Tibetu a zbytek z Amda a Khamu. V roce 2003 to bylo již pouze 19 % z centrálního Tibetu a zbytek z Amda a Khamu. Stejný trend lze vypořadovat i v současných protestech. Zejména je třeba si uvědomit, že velmi často byli iniciátory březnových protestů ve lhaských klášteřích právě mniši, kteří přišli do Lhasy z Khamu a Amda. Například 11 z 15 mnichů z kláštera Sera, kteří 10. března protestovali na Barkoru, byli z Khamu a Amda. Také oba mniši, kteří se 13. března ve Lhasě pokusili o sebevraždu, pocházeli z východní části země.

Jednou z příčin narůstající frustrace tibetské společnosti z neřešení tibetských problémů je neústupnost nejvyššího čínského vedení v občasných jednáních s vyslanci tibetské exilové vlády o budoucnosti Tibetu a odmítnutí jednání přímo s dalajlamou. Jeho obviňování ze separatismu a jeho vykreslování jako největšího nepřítele všech Tibeťanů je nejen neúčinné, ale také velmi kontraproduktivní – pouze to posiluje víru tibetské společnosti v dalajlamu. Taktika čínského vedení založená na nečinnosti a čekání, až 73letý dalajlama zemře, je noční můrou všech Tibeťanů v Tibetu i v exilu. Vzrůstající ekonomická a politická moc Číny na mezinárodním poli a prezentace blízcích se olympijských her v Pekingu coby velkého vítězství čínského národa a současného nejvyššího čínského vedení vede Tibeťany již delší dobu k přesvědčení, že po olympijských hrách v Pekingu svět na Tibet úplně zapomene. Tibeťané mají obavy, že čínskému vedení, které si je vědomo své současné a zejména budoucí ekonomické síly, se již žádná země reálně nepostaví a pro Tibeťany nebude riskovat ztrátu dobrých obchodních vztahů. I proto se v po-

TIBET - MAPA PROTESTŮ

1 : 6 000 000

Lhasa

- 10.3. 300 mnichů z kláštera Däpung vyšlo na protestní průvod k paláci Potála, stovky mnichů z kláštera Sera zahájily protest před chrámem Džókhang. Protesty byly potlačeny bezpečnostními složkami. Klášter Sera byl uzavřen.
- 14.3. 100 mnichů z chrámu Ramoče a stovky Tibeťanů, protesty přešly v násilné, zabito nejméně 25 lidí, stovky zraněny a hospitalizovány. 4 mniši z kláštera Gandän spáchali sebevraždu.
- 15.3. uplatňováno stanné právo – okolo 600 zatčených, více než 100 mrtvých
- 27.3. 30 mnichů protestovalo na tiskové konferenci v chrámu Džókhang
- 29.3. stovky protestujících v okolí chrámu Ramoče a Džókhang
 - 7.4. 70 Tibeťanů protestovalo u chrámu Ramoče
 - 11.4. klášter Däpung uzavřen
 - 14.4. více než 800 lidí bylo uzavřeno na hlavní železniční stanici, mnoho z nich bito, odpiráno jídlo, klášter Sera uzavřen, mniši nemají vodu ani jídlo.
- Phänpö - poblíž Lhasy
 - 15.3. 3000 demonstrantů, hlášení mrtví a zatčení
- Maču – provincie Kan-su
 - 16.3. 2000 účastníků (nomádů, mnichů, obyvatel a studentů), protesty přerostly v násilné (několik zapálených aut a dvě budovy)
- Ngapa - klášter Kirti – provincie S'-čchuan
 - 15.3. 400 mnichů a Tibeťanů, zabito nejméně 23 lidí, stovky zraněny.
 - 16.3. 6000 mnichů a Tibeťanů, hlášení mrtví a stovky zraněných
 - 27-30.3. tisíce vojáků obsadilo pět klášterů v okolí Ngapa, 572 mnichů z kláštera Kirti bylo odvezeno a dva mniši spáchali sebevraždu
- Kandze - provincie S'-čchuan
 - 18.3. 10 000 demonstrantů, střelba, 3 mrtví
- Dango - provincie S'-čchuan
 - 24.3. 1000 protestujících včetně stovek mnichů, střelba, 1 mrtvý, 1 těžce zraněný, desítky zatčených
- 3.4. spory s převýčovným týmem, více než 10 mnichů bito a zatčeno
- Labrang – provincie Kan-su
 - 14.3. 1000 protestujících, bití a střelba do demonstrantů, nejméně 16 mrtvých
 - 15.3. 3000 mnichů a Tibeťanů
- Tongkhor - provincie S'-čchuan
 - 3.4. 700 mnichů a Tibeťanů, nejméně 14 mrtvých, desítky těžce zraněných, stovky zatčených.
- Rebkong - provincie Čching-chaj
 - 16.3. 300 mnichů
 - 17.4. 100 mnichů včetně představených kláštera zatčeno v rámci převýčovné kampaně
- Dawu – provincie S'-čchuan
 - 15.3. několik stovek protestujících
- 5.4. 1000 protestujících u kláštera Mintso, střelba, 15 zraněných, 5 těžce
- Čhigdril - provincie Čching-chaj
 - 17.3. 1000 protestujících
 - 18.3. několik tisíc demonstrantů včetně stovek mnichů a studentů
 - 20.3. město a klášter byly uzavřeny 300 ozbrojenými vojáky, 40 nomádů bylo zatčeno
- Cekhog - provincie Čching-chaj
 - 20.3. 2000 mnichů a Tibeťanů, žádný zásah ze strany bezpečnostních sil

zdroj <http://www.tibetinfonet.net>

Legenda:

- významný protest
- protest

slední době velmi často objevovala mezi Tibeťany v Tibetu i v exilu zásadní otázka: „Kdy se něco stane? Pokud ne do olympiády, pak po olympiádě již nebude šance.“ I proto bylo možné protesty těsně před olympijskými hrami očekávat. Buď v březnu u příležitosti výročí tibetského povstání, nebo začátkem července na výročí dalajlamových narozenin.

Klíčovým prvkem masového rozšíření březnových protestů z úzké vrstvy tradičních protestujících, tj. mnichů a mnišek, na široké masy obyčejných lidí žijících ve městech a na vesnicích je špatná ekonomická a sociální situace Tibeťanů a jejich upadající společenské postavení ve srovnání s čínskou populací v Tibetu. Obchody a restaurace, které si v tibetských městech otvírají Číňané, velmi často na místech původních tibetských obchůdků a restaurací, jsou již dlouho symbolem ekonomické převahy přicházející čínské populace. Kromě toho tyto čínské obchody a restaurace ubírají pracovní příležitosti původnímu tibetskému etniku a významně přispívají k nezaměstnanosti a chudnutí Tibeťanů. V době, kdy v Tibetu protestovali jen mniši a mnišky, kteří díky životu v klášteře nebyli tak silně ekonomicky ohroženi, k útokům na obchody, restaurace a samotné Číňany nedocházelo. Násilný březnový protest ve Lhasě ukázal, že ekonomická a sociální situace Tibeťanů je tak špatná, že obyčejní lidé již ztratili strach přidat se k protestujícím mnichům. Je proto pochopitelné, i když neospravedlnitelné, že zejména mladí Tibeťané se nechali ve Lhasě strhnout a pod vlivem davové psychózy zaútočili na čínské obchody a restaurace, na symboly ekono-

mické převahy Číňanů a příčiny své vlastní chudoby a nezaměstnanosti.

Ekonomický a sociální pokrok jen pro vyvolené

Velký ekonomický rozvoj, který probíhá v posledních letech v Číně, má vliv i na ekonomickou situaci obyvatel Tibetu. V roce 1999 byl přijat nejvyššími čínskými státními a stranickými orgány tzv. „Program rozvoje západní Číny“. Podle oficiálních prohlášení je hlavním cílem programu „zmenšit ekonomické rozdíly mezi rozvinutou a bohatou východní částí a nerozvinutou chudou západní částí země“. Pro čínské úřady jsou však velmi důležité jiné cíle, které program sleduje: upevnění politické kontroly v citlivých oblastech Tibetu a Sin-tiangu (Ujgursku), využívání nerostných surovin a přesuny čínské obyvatelství do Tibetu a Sin-tiangu. Hlavním projektem programu byla stavba železnice do Lhasy, která byla ukončena v červnu 2006. Železnice slouží hlavně jako strategická dopravní tepna pro armádu v naléhavých případech, pro dopravu čínských osadníků do Tibetu a pro transport nerostných surovin z těžko dostupných oblastí centrálního a severního Tibetu do vnitřní Číny.

Další z priorit programu je i rozvoj organizované turistiky v Tibetu, zejména pro domácí turisty. Počty turistů, kteří přijeli do Tibetu v posledních deseti letech, se zvyšovaly neuvěřitelnou rychlostí, nejdříve o 20 % a v posledních třech letech až o 50 - 60 % ročně. Zatímco v roce 2002 přijelo do Tibetu 850 tis. turistů, z toho bylo 720 tis. domácích a 130 tis. zahraničních, v roce 2006 to bylo již 2,51 mil. turistů, z toho 2,5 mil. domácích a 155 tis. zahraničních. V roce 2007 přijelo do Tibetu již 4

mil. turistů, počet zahraničních turistů nebyl oficiálně zveřejněn, ale určitě nepřekročil 200 tis. To znamená, že více než 95 % turistů, kteří přinášejí do Tibetu velké množství finančních prostředků, představují Číňané. Tyto prostředky jsou však spotřebovávány výhradně ve službách, které poskytují Číňané žijící v Tibetu (hotely, restaurace, doprava, služby průvodců apod.), k Tibeťanům se jich dostane minimum.

I přes poměrně velké částky, které čínská vláda investovala v Tibetu v posledních deseti letech, je Tibet spolu s dalšími západními provinciemi jednou z nejhudších a nejméně rozvinutých oblastí. Největším problémem v Tibetu je nerovnoměrné rozložení vládních investic mezi města a venkov a jejich výrazné zaměření na netibetské čínské obyvatelstvo, které se v posledních deseti letech masivně stěhuje do Tibetu. Velké investice do infrastruktury Lhasy (lhaská univerzita, školy, nové ulice, obchodní centra apod.) na první pohled vytvářejí dojem, že životní úroveň Tibeťanů se v posledních letech výrazně zvýšila. Obyvatelé měst, kteří mají zaměstnání, jsou na tom poměrně dobře, problémem však je, že naprostou většinu z nich tvoří Číňané a Chuejové (číňští muslimové).

Těživá ekonomická situace dopadá hlavně na Tibeťany, kteří žijí na venkově a živí se zemědělstvím nebo pastevectvím. Na venkově žije 85 % všech tibetských obyvatel Tibetské autonomní oblasti a 90 % z nich jsou zemědělci a pastevci. Státní investice do venkova tvoří jen několik procent všech investic do Tibetu. Náklady na život se na tibetském venkově zvedly mezi lety 1992 a 2001 o 97 %. Ovšem venkovské příjmy na hlavu

stouply ve stejném období jen o 69 %. Aktuální kupní síla v roce 2001 tak byla nižší než v roce 1992 a většine Tibeťanů se tak paradoxně žije hůře. Zatímco v celé Číně bylo v letech 1999 - 2001 pod hranici chudoby, která je vypočítávána čínským národním statistickým úřadem podle mezinárodních měřítek, jen 9,4 % lidí, v Tibetské autonomní oblasti jich bylo přes 24,5 %. Podobně špatně jsou na tom i lidé bez zaměstnání žijící ve městech. Pokračující přesídlování čínské populace do Tibetu a příliv nových pracovních sil vystavuje Tibeťany, kteří žijí ve městech a jsou často handicapováni nedostatečnou znalostí čínštiny, větší konkurenci při hledání nebo udržení práce.

Tibeťané nemají zajištěnu dostatečnou a vyhovující zdravotní péči. Zejména venkovské obyvatelstvo má velmi omezený přístup ke zdravotní péči, v určitých oblastech je zcela nedostupná. Kvalita zdravotní péče, jež je k dispozici v Tibetu, je velmi rozdílná a závisí na tom, zda je zdravotní zařízení vybudované ve Lhasě nebo ve městech s velkou koncentrací čínské populace, kde jsou splněny čínské standardy. Jinde, zejména ve venkovských oblastech, je péče zcela nedostačující. Pro chudé Tibeťany je velkou překážkou platba za „nadstandardní“ péči.

Alarmující je stav školství, zejména základního a středního. Existující školy nemají dostatek kvalifikovaných učitelů, místo tibetštiny se při výuce používá čínština, příspěvky na vzdělávání venkova jsou minimální. Nové školy jsou budovány především v městských oblastech a i proto se odhaduje, že až polovina obyvatel žijících na tibetském venkově starších 15 let je stále negramotných. Nedostatečná možnost získat

vzdělání je velmi často důvodem k úteku mladých Tibeťanů do indického exilu.

Jednání, jednání, jednání...

Jak se bude situace v Tibetu vyvíjet dál? Budou tam i nadále probíhat protesty? Budou tam nadále zavíráni lidé? A budou tam i nadále umírat lidé, kteří se provinili jen tím, že vyjádřili svůj názor nebo jen chtěli důstojně žít? Lze vůbec najít nějaké řešení tibetského problému, které by vyhovovalo Tibeťanům i Číňanům? Příliš mnoho těžkých otázek, na které neumíme teď odpovědět. Jedno je však jasné. Jedinou možnou, i když velmi obtížnou cestou k řešení budoucnosti Tibeťanů je jednání. Problémy Tibeťanů nemůže vyřešit nikdo jiný než samotní Tibeťané a Číňané. My všichni, ať jsme politici, aktivisté, umělci, obchodníci, učitelé, vědci nebo jen obyčejní lidé z měst, městeček a vesnic z celého světa, máme jedinou možnost a zároveň povinnost – tlačit obě strany k jednání.

Držme palce Číňanům, aby dokázali překročit ideologické bariéry, které jim doposud nedovolují zahájit přímá jednání s dalajlamou, jediným člověkem, který zatím je schopen udržet Tibeťany v nenásilí. Držme palce Číňanům, aby hledali cestu soužití s Tibeťany a byli schopni řešit špatnou ekonomickou a sociální situaci Tibeťanů a jejich upadající společenské postavení. Držme palce Tibeťanům, aby si zvolili správné vyjednávače a hledali cestu soužití s Číňany. Držme palce všem našim tibetským přátelům, jejich bratrům, sestrám a rodičům, aby již nemuseli řešit své problémy žádnými protesty.

Lubomír Sklenka

Historie vzájemných vztahů

Po vytvoření Tibetské říše (zač. 7. stol. – 842), prvního centralizovaného státu na území Tibetu, došlo k prvním čínsko-tibetským kontaktům. Vojensky silnému Tibetu se podařilo podmanit si nejen oblasti, které tvořily priority čínské zahraniční politiky (Střední Asie, oázy na Hedvábné stezce), ale i části čínského území a roku 763 dokonce hlavní město Čchang-an (nynější Si-an). Politici čínské dynastie Tchang byli nuceni akceptovat Tibetskou říši jako rovnocenného partnera a uzavřít s ní několik smluv vytyčujících hranici a upravujících vzájemné vztahy.

Z hlediska čínských nároků na Tibet byly rozhodující dvě poměrně krátké časové etapy – 13. a 18. stol. – a není náhoda, že v obou těchto obdobích vládly v Číně nečínské dynastie: v letech 1279–1368 to byla mongolská dynastie Jüan a v letech 1644–1911 mandžuská dynastie Čching.

Dynastie Jüan tvořila jednu ze čtyř součástí (tzv. chanátů) euroasijské Mongolské říše. Zájem Mongolů o Tibet byl součástí jejich jižní expanze, která začala poč. 13. stol. za života Čingischána a vyvrcholila dobytím Číny roku 1279. Mongolská vojska sice částečně pronikla na tibetské území, ale neměla zájem je fyzicky kontrolovat. Tibetským náboženským elitám buddhistické školy Sakjapa se podařilo uzavřít s Mongoly vzájemně prospěšný svazek nazývaný patron (jōn) – lama (čhō). Sakjapovci se stali duchovními rádci mongolských chánů a jako jejich vazalové byli pověřeni vládou nad Tibetem. Mongolští chánové měli zabezpečovat politicko-ekonomickou stabilitu říše a působit jako ochránci svých duchovních učitelů. Když se Kublajchán stal prvním císařem dynastie Jüan na čínském trůně, vyhlásil tibetský buddhismus za oficiální náboženství této části Mongolské říše.

Vztah mezi tibetským náboženským hodnostářem a cizím vládcem jako patronem zůstal modelem pro následující tibetské panovníky v jejich kontaktech s okolním světem. Tibet zůstal vazalem dynastie Jüan

až do jejího zániku roku 1368, avšak Mongolové do vnitřních záležitostí Tibetu nezasahovali.

Čína dnes odvozuje své tvrzení, že Tibet vždy byl její „neoddělitelnou součástí“, právě od tohoto období. Současná čínská historiografie neoznačuje Mongoly za cizí, dobytelskou dynastii, ale jejich násilné převzetí moci interpretuje jako přechod moci z rukou většinového etnika-Číňanů do rukou čínské národnostní menšiny-Mongolů.

Tibetané zdůrazňují, že šlo o spojenectví založené na osobním vztahu mezi vládcem a vysokým hierarchou, neznamenalo úplnou ztrátu suverenity Tibetu a navíc zaniklo s pádem dynastie Jüan.

Následující čínské dynastii Ming (1368–1644) se nepodařilo prosadit v Tibetu svůj vliv. Teprve za vlády mandžuské dynastie Čching (1644–1911), další cizí dynastie na císařském trůně, vzrostl vojensko-politický vliv Číny a císařská Čína tehdy dosáhla největšího územního rozmachu ve svých dějinách. Rozhodující etapa tohoto procesu se odehrála v 18. stol. Mandžouvé se snažili prosadit svůj vliv mezi tibetskými buddhistickými elitami, protože tibetský buddhismus sloužil císařskému dvoru jako prostředek k pacifikování svých rivalů – Mandžůů.

Aliance Tibetánů s největšími nepřáteli Čchingů – západomongolským kmenem Džungarů v letech 1717–20, občanská válka mezi vlivnými aristokratickými rody a následná nejednotnost politických špiček, konflikty mezi tibetskou aristokracií a buddhistickým duchovenstvem a invaze nepálských Gurkhů do Tibetu v letech 1788–92 byly příčinou vyslání císařské armády do Tibetu čtyřikrát v krátké době. Nestabilní situace nakonec vedla k tomu, že čchingský císařský dvůr nakonec vyslal do Tibetu úředníky, tzv. ambany. Jejich vliv v tibetské politice od poloviny 18. století vzrůstal a Tibet se znovu ocitl v pozici vazala Číny, již ovšem vládla nečínská mandžuská dynastie. V průběhu

19. století však tento vliv opět upadal a slábl.

Změnu čínské politiky vůči Tibetu přinesl konec 19. století, kdy se na geopolitické šachovnici v rámci tzv. „velké hry“ (Great Game) objevili dva noví hráči: Britská Indie a Rusko. Tibet byl sice na periferii zájmu carského Ruska, ale Britové se usilovně snažili navázat obchodní styky s Tibetem, protože se obávali hrozby ruské přítomnosti na severní hranici indického impéria. Když Tibetáné navázání obchodních kontaktů odmítali, Britové si je vydobyli násilím – vysláním vojenské expedice, která v roce 1904 dosáhla Lhasy a podepsání dohod si vynutila. Aby vyloučili možnost politického vlivu cizí mocnosti – čili Ruska na Tibet, podepsali Britové roku 1906 bilaterální dohodu také s Čínou, v níž ovšem Číně potvrdili suverenitu nad Tibetem.

Britská invaze do Tibetu dramaticky změnila čínskou politiku vůči Tibetu. Již na pokraji svého zániku vyslal císařský dvůr do Tibetu v letech 1909–1910 vojenskou výpravu, jejímž cílem mělo být výraznější administrativní a ekonomické napojení Tibetu na Čínu. Číňané sice dobyli Lhasu, ale koncem roku 1911 zanikla poslední císařská dynastie Čching a roku 1912 byla vyhlášena Čínská republika.

Čínská republika přebrala územní nároky Čchingů a za součást svého území označila i Tibet a Mongolsko. Oba státní útvary odmítly čínskou nadvládu a deklarovaly svoji nezávislost. Na rozdíl od Mongolska, které mělo oporu u carského Ruska, hledal Tibet politickou a diplomatickou pomoc u Britů. Britové ovšem neměli zájem garantovat nezávislé postavení Tibetu, protože to by ohrozilo jejich obchodní zájmy v Číně. Jejich cílem bylo zachovat status quo a vytvořit na severní hranici Britské Indie nárazníkový stát formálně pod suverenitou Číny. Třístranná britsko-čínsko-tibetská konference v severoindické Simle na přelomu let 1913–1914 měla tyto vztahy upravit, avšak Čína dohodu nikdy neratifikovala.

Období faktické nezávislosti Tibetu v letech 1913–1951 se tibetské politické elity snažily využít k budování moderního státu. Politika ekonomické a vojenské modernizace prosazovaná 13. dalajlamou však narážela na silný odpor konzervativního duchovenstva.

V Číně bylo toto období poznamenáno politickou a ekonomickou nestabilitou, konflikty mezi vládnoucími elitami, později japonskou agresí a občanskou válkou mezi stoupenci Čankajškovy Národní strany (Kuomin-tang) a Komunistické strany Číny vedené Mao Ce-tungem. V období 1912–1949 čínská vláda sice prohlašovala Tibet za součást republiky, ale neměla na něj žádný vliv.

Čínské půlstoletí v Tibetu

50. léta

Po vyhlášení Čínské lidové republiky 1. října 1949 se nová politická garnitura dovolávala historického nároku na „vlastnictví“ Tibetu a Mao Ce-tung se rozhodl „mírově osvojit“ centrální Tibet. Čínská vojska překročila východní hranice Tibetu začátkem října 1950 a tibetská delegace pod tlakem nakonec 23. května 1951 v Pekingu podepsala takzvanou 17bodovou dohodu o mírovém osvobození Tibetu.

Její text poprvé výslovně konstatuje, že Tibet tvoří součást Číny. Čínská strana v dohodě garantovala zachování tradičního politicko-ekonomického systému a přebrala zodpovědnost za vnější záležitosti a obranu. Smlouva zároveň umožnila pekingské vládě vytvářet v Tibetu vlastní administrativně-vojenské úřady. Její politika byla zpočátku poměrně liberální a tradiční systém zůstal zachován.

Komunistický režim se v letech 1951–1955 snažil získat podporu buddhistického duchovenstva a aristokracie, což se mu v zásadě podařilo. Část tibetských elit sice režim odmítala, ale umírněná politika přesvědčila i 14. dalajlamu, který viděl prostor pro koexistenci dvou odlišných ideologií a zřízení. Je pozoruhodné, že v této fázi zůstala všechna majetková, politická i ekonomická privilegia zachována (jak ostatně garantovala 17 bodová smlouva) a třídní boj zuřící tehdy v čínských provinciích se centrálnímu Tibetu vyhnul. Nevyhnul se ale územím obývaným Tibetany na východě a severovýchodě Tibetské náhorní planiny.

Čínská strana termínem Tibet označuje jen Tibet centrální, a tak v pol. 50. let úřady zaváděly socialistické reformy i v okrajových oblastech. Půda se konfiskovala, vytvářely se pracovní komuny a začala násilná kampaň proti buddhismu. Spontánní odpor obyvatelstva východního a severovýchodního Tibetu vyvrcholil vznikem partyzánských uskupení. Kvůli násilným reformám, které později neměly ani centrální Tibet, se prude zhoršovaly vztahy mezi čínskými úřady a 14. dalajlamou, který se kompro-

misy, přijímanými stále více kontroverzně, snažil zabránit vyostření konfliktu.

60. léta

Napětí vyvrcholilo 10. března 1959 povstáním, které potlačila armáda. Dalajlamovi se podařilo uprchnout do indického exilu, kam ho záhy následovalo 100 tisíc Tibetánů.

V Dharamsale byla založena tibetská exilová vláda, kterou však žádný stát oficiálně neuznal. Během dalších desetiletí se v exilu podařilo vybudovat nové politické, kulturní, vzdělávací a náboženské instituce.

V roce 1963 v exilu dalajlama zveřejnil text ústavy budoucího Tibetu: odvolává se na Všeobecnou deklaraci lidských práv a Chartu OSN a představuje posun směrem k modernímu a demokratickému Tibetu. Nejvyšším politickým představitelem tibetské vlády je premiér, v současnosti je jím Samdhong rinpoče. Sám 14. dalajlama má nadále dominantní postavení ve vládních institucích i parlamentu. V posledních letech však v rozhovorech opětovně konstatoval, že v budoucnosti by se měla politická role dalajlamy oslabovat.

Po potlačení povstání ve Lhasě v březnu 1959 přišla o svá privilegia a majetek i tibetská aristokracie. Mnozí obyvatelé byli uvězněni jako „reakcionáři“. Úřady postupně zavíraly kláštery, které označily za střediska protičínských aktivit. Tradiční tibetská vláda byla rozpuštěna a moc definitivně přešla do rukou čínských úředníků a Tibetánů ochotných spolupracovat. Centrální Tibet nastoupil cestu rychlých socialistických reforem.

Roku 1966 v Číně vypukla kulturní revoluce. Kampaň, kterou rozpoutala Maova skupina v komunistické straně, zasáhla i Tibet. Vnitrostranický spor přerostl v občanskou válku, která měla v oblastech osídlených nečínským obyvatelstvem charakter etnického konfliktu.

Kulturní revoluce bojovala proti „čtyřem starým“ (kultuře, myšlení, zvykům a obyčejům) – potírala všechny veřejné projevy tibetské kultury, používání jazyka a písma i nošení tradičního oděvu. Národnostní politikou se stala asimilace.

Rudé gardy zničily téměř všechny kláštery a chrámy v Tibetu. Desetitisíce mnichů skončily v pracovních táborech a mnozí zaplatili za svou víru životem. Nejtragičtější etapa moderních tibetských i čínských dějin skončila až smrtí Mao Ce-tunga v září 1976.

70. léta

Nová politika čínské vlády spojovaná se jménem Teng Siao-pchinga začala roku 1978. Kromě pragmatických ekonomických reforem a otevírání znamenal program komunistů i nový přístup v oblasti národnostní a náboženské politiky.

Základem vládní politiky vůči Tibetu se stal šestibodový program, zformulovaný v květnu 1980 tehdejší generálním tajemníkem komunistické strany Chu Jao-pangem. Program měl dimenzi ekonomickou

Historické kořeny tibetské otázky

Čínsko-tibetský spor je mimo jiné sporem o interpretaci dějin vzájemných vztahů, na jejichž klíčové události se obě strany dívají zcela odlišně.

Čína ze své pozice „Říše středu“, která samu sebe pokládala za jedinou civilizaci světa (tzv. Podnebesí) a všechny ostatní za „barbary“, od nichž se samozřejmostí očekávala podřízené postavení. Dobové prameny interpretují veškeré kontakty mezi čínským císařem, Synem Nebes, a vládci okolních říší jako nerovnoprávné. Z tohoto pohledu neměli nečínské vládcové jinou volbu než přinést císařovi daň a poklonit se mu. Císařská Čína neměla povětšinou v geopolitickém prostoru Dálného východu soupeře, který by jí po vojenské, ekonomické, technologické či kulturní stránce mohl dlouhodobě konkurovat. Proto její územní expanze nabyla nebyvalých rozměrů a došlo během ní k počínštění mnohých, původně nečínských, etnik.

Tibetský pohled vychází z buddhistického pojetí dějin. Důležitost historických událostí měří perspektivou náboženského významu. Kontakty s Čínou jsou v buddhistickém kontextu vnímány jako rovnoprávné vztahy mezi politickým patronem a náboženským vůdcem.

Tibetští duchovní učitelé jako ztělesnění altruistického přístupu, lásky a soucítění nabízeli duchovní oporu a náboženské poučení svým světským patronům, k nimž patřili mocní vládcové, vojevůdčové a politici Tibetu, Mongolska i Číny.

Paradoxně Čína svůj současný „nárok“ na Tibet odvozuje z dob a událostí, kdy sama byla podmaněna cizími mocnostmi.

mezi Tibetem a Čínou

(daňové úlevy, flexibilní ekonomická politika respektující místní specifika, subvence ústřední vlády) i etnickou (posílení autonomních práv, oživení tibetské kultury a vzdělávání, zvýšení počtu tibetských a odsun části čínských kádrů).

V praxi se uskutečnila hlavně ekonomická opatření. V první pol. 80. let rostl životní standard a společenská atmosféra se uvolnila. Mezi příslušníky etnických minorit došlo zároveň ke kulturnímu a náboženskému oživení. Tibetané obnovili kláštery a vstoupily do nich tisíce mladých mnichů.

80. léta

Během první pol. 80. let se ekonomická i kulturní situace v Tibetu zlepšila, ale jednání mezi Dharamsalou a Pekingem po roce 1979 nikam nevedla.

Dalajlama se rozhodl k diplomatické ofenzivě. V září 1987 navštívil USA a před výborem pro lidská práva Kongresu vystoupil s pětibodovým mírovým plánem pro Tibet. Žádal přeměnu Tibetu na demilitarizovanou mírovou zónu, vyzval Čínu, aby zastavila přesídlování Chanů do Tibetu, respektovala základní lidská práva Tibetanů, zastavila znečišťování životního prostředí v Tibetu a navázala vážný dialog o jeho budoucím postavení.

V dalším vystoupení v červnu 1988 před poslanci Evropského parlamentu dalajlama naznačil vůli dosáhnout kompromisu - připustil, že by Tibet zůstal součástí Číny, ale správa vnitřních záležitostí by přešla do tibetských rukou a ústřední vláda by přebrala odpovědnost za zahraniční politiku a obranu. Ani tyto návrhy, které vyvolaly vlnu kritiky mezi ně-

ktěrymi exilovými skupinami, čínská strana neakceptovala a označila je za skrytý požadavek nezávislosti.

V Tibetu samém se situace začala radikalizovat. V září 1987 se ve Lhasě rozpoutaly první protičínské demonstrace. Demonstranti, především z řad mnichů, požadovali nezávislost Tibetu a odchod Chanů.

Situace se vyostřila v březnu 1989, kdy ve Lhasě propukly masové nepokoje. Armáda je potlačila a vláda vyhlásila v Tibetu výjimečný stav. Dramatický rok 1989 (4. června armáda zasáhla proti demonstrantům na pekingském náměstí Tchien-an-men) skončil udělením Nobelovy ceny míru 14. dalajlamovi.

90. léta a nástup 21. století

V 90. letech se čínská politika soustředila na zvýšení ekonomické úrovně. Roku 1994 vláda odsouhla-

silu miliardu dolarů na investiční projekty v Tibetu a v této strategii pokračovala i po roce 2000.

Jedním z výsledků je i vybudování železnice do Lhasy, uvedené do provozu v červenci 2006. Někteří badatelé argumentují, že velká část subvencí nebyla využita efektivně, nepřinesla zvýšení životní úrovně Tibetanů, ale posloužila hlavně financování čínského administrativního a vojenského personálu.

Kromě toho investice a daňové úlevy způsobily masovější přesídlování Číňanů do Tibetu (dle oficiálních čínských údajů tam žije 5% Chanů, reálně se odhaduje 20 %). Zvýšený tlak Číňanů vyvolává u mladší generace Tibetanů pocit sociální a ekonomické marginalizace.

Frustrace z nemožnosti společensky se uplatnit způsobila i současné protesty. Řešení tibetské otázky se

však neomezují na zvyšování životní úrovně. Rostoucí počet Číňanů v Tibetanech vyvolává pocit ohrožení etnické a kulturní identity.

Restriktivní náboženská politika uplatňovaná od začátku 90. let (posílení státního dozoru v kláštřích, politické kampaně zaměřené na mnichy, státem stanovené kvóty mnichů, zasahování státu do výběru buddhistických převtělenců) zasáhly Tibetany nejcitelněji, neboť tibetský buddhismus pro ně představuje nejdůležitější zdroj identity, mniši mají ve společnosti významné postavení a tradičně se angažují i v politickém životě.

Oficiální čínské reakce na nedávne protesty ukázaly, že současní čínští představitelé nejsou připraveni přijmout pragmatictější politiku vůči Tibetu, a už vůbec nemíní jednat se 14. dalajlamou. Změnu postavení Tibetanů může přinést pouze demokratizace režimu v Pekingu, který jednou bude respektovat lidská práva a náboženské svobody všech obyvatel a zároveň kulturní specifika nečínských etnik včetně Tibetanů.

Trest smrti jako státní tajemství?

Čína popraví každý rok více lidí než zbytek světa dohromady. Amnesty International na základě veřejných zpráv odhaduje, že v roce 2006 bylo v Číně nejméně 1010 lidí popraveno a 2790 odsouzeno k smrti. Vloni číslo zveřejněných poprav významně pokleslo, vykonáno mělo být 470 rozsudků smrti, počet odsouzených k nejvyššímu trestu však stále dosahuje více než 1800. Předpokládá se, že skutečná čísla jsou mnohem vyšší. Čína tvrdí, že počet poprav poklesl díky revizím Nejvyššího lidového soudu, její tvrzení však nelze doložit. Změna tak může být jen kosmetická, čínský odborník na právo nedávno odhadl, že množství popravených může dosáhnout až 8000 za rok. Popravy jsou vykonávány kulkou do týla a stále častěji také smrticí injekcí. Mnoho z celkových 68 trestných činů, za které lze v Číně vynést nejvyšší rozsudek, je nenásilných. Popravit člověka je možné i kvůli daňovým únikům, pašování nebo kuplířství.

Nechte se „převychovat“

Takzvaná převýchova prací je formu zadržení, o kterém může bez obvinění a soudu rozhodnout úředník. Až na čtyři roky tak často ve velmi tvrdých podmínkách mohou být „převychovávaní“ ti, jejichž přečin není uveden v trestním řádu. Převýchova prací je užívána proti těm, kteří se dopustí drobné kriminality, ale i proti kritikům vlády či stoupencům alternativních vyznání.

Organizace Laogai Research Foundation zdokumentovala přes tisíc tzv. „táborů na převýchovu prací“ (lao-kaj) v Číně a odhaduje, že je zde vězněno 4 až 6 milionů lidí.

Program „převýchovy prací“ měl být zrušen. Přesto zůstává v platnosti a je využíván pekingskou policií k „vyčištění“ ulic hlavního města před srpnovou olympiádou, která tak slouží jako záminka k jeho prodlužování.

Mlčte, nebo...

Zatímco aktivity občanské společnosti během posledních let rostly a sílily, pronásledování těch, kteří se vyjadřují k politicky citlivým tématům, se nezmenšilo. Míra pronásledování aktivistů s blížící se olympiádou navíc zřejmě narůstá.

Mezi pronásledované patří novináři, aktivisté upozorňující na problém šíření HIV/AIDS, aktivisté za práva dělníků, vesničané protestující proti konfiskaci své půdy či příbuzní lidí zabitých nebo zmizelých během tvrdého zákroku proti demokratickému hnutí v roce 1989. Někteří aktivisté a obránci práv byli uvězněni, často kvůli vágně definovaným obviněním z „rozvr-

ceství“ či „vyzrazení státního tajemství“. Další jsou drženi v domácím vězení pod přísným policejním dozorem.

Svoboda slova jako protistátní činnost

Stovky internetových stránek jsou v Číně cenzurovány nebo blokovány. Filtrovány jsou výsledky vyhledávačů, nelze zobrazit stránky obsahující slova jako „svoboda“, „lidská práva“, „Tibet“ či „Amnesty International“.

Za běžné užívání internetu může člověk skončit i ve vězení. Kvůli publikování „nevhodných“ článků či přeposílání informací byla řada

a bývalý prokurátor a kanadský ministr zahraničí pro Asii a Tichomoří David Kilgour ve své zprávě o těchto praktikách uvádějí 41 500 transplantací provedených v Číně mezi lety 2001 a 2006, u kterých není jiný zjištěný zdroj orgánů, než právě vězňeni následovníci Falun Gongu.

Poslední zprávy uvádějí přes sto zdokumentovaných případů umučení za poslední rok a téměř 2 000 zatčení od ledna 2008 v rámci „příprav na olympiádu“. Úřady navíc nabízejí za udání člověka, který se Falun Gongu věnuje, finanční odměny v přepočtu od několika až do 10 tisíc Kč. Podle Levi Browdea, ředitele Informačního

Lidská práva v Číně

lidí obviněna z „rozvraceství“ či „vyzrazení státního tajemství“ a po nespravedlivých procesech odsouzena k mnoha letům vězení.

Čína je navíc organizacemi sledujícími svobodu médií označována za „největšího světového vězňitele novinářů“. Domácí novináři čelí tvrdým omezením a cenzurě a těm, kteří pracují na kauzách považovaných za politicky citlivé, hrozí ztráta zaměstnání, zastrasování, pronásledování či zatčení. Za mřížemi je dnes prokazatelně přibližně 30 novinářů a 50 uživatelů internetu, skutečné číslo však může být ještě vyšší.

Věřte. V to, co schválíme...

Čínské úřady pokračují v tvrdých zásazích proti vyznavačům jiných než úřady schválených náboženství.

Zadržování jsou členové neoficiální katolické církve nebo podzemních protestantských církví. Ohroženi jsou i muslimové v Ujgurské autonomní oblasti Sin-ťiang – zejména ti, které úřady označí za náboženské extrémisty – stejně jako členové duchovního hnutí Falun Gong.

Kampaň na „vyhlazení“ Falun Gongu

V r. 1999 tehdejší prezident Ťiang Ce-min, popuzený popularitou meditačního cvičení Falun Gong, nařídil, aby byla tato praxe „vyhlazena“. Bylo zdokumentováno přes 30 000 případů mučení. Přes 3 miliony lidí strádá ve věznicích a táborech nucených prací. Tato represivní kampaň je považována za největší, nejdělsí, nejsystematičtější a finančně nejnáročnější ze všech, které kdy byly v Číně vedeny proti jedné konkrétní skupině lidí.

Vyšetřování z posledních let došla k závěru, že čínské nemocnice používají následovníky Falun Gongu jako zdroj zdravých orgánů pro komerční transplantace. Kanadský právník David Matas

centra Falun Dafa, se perzekuce Falun Gongu s blížící se olympiádou stupňuje.

Mučení

Přestože v některých městských oblastech lze hovořit o tom, že mučení a kruté zacházení je zřejmě na ústupu, jinde v Číně zůstává rozšířené. I nadále je zaznamenáváno v řadě institucí včetně policejních stanic, zařízení spadajících do systému „převýchovy prací“ nebo věznic. Mučení hrozí zejména osobám zadrženým kvůli politickým názorům, lidskoprávním aktivitám či náboženskému a duchovnímu přesvědčení.

Mučení je možné i vzhledem k tomu, že zadržování mají minimální kontakt s okolním světem, jen mizivou možnost si na zacházení stěžovat či dosáhnout toho, aby se stížností někdo zabýval. Mezi časté metody mučení patří elektrické šoky, věšení za ruce, kopání, bití a upírání jídla a spánku.

Náměstí Nebeského klidu 1989

I 18 let po tvrdém potlačení demokratického hnutí v roce 1989 jsou stále vězněny desítky jeho účastníků. Přestože mnoho lidí již bylo propuštěno, čínská vláda i nadále přehlíží volání po důkladném, nezávislém a nestranném vyšetření kroků, které na náměstí Nebeského klidu a v jeho okolí 4. června 1989 podnikly bezpečnostní síly a které zanechaly stovky zraněných a zabitých. Všechny veřejné diskuse o událostech 4. června 1989 zůstávají v novinách, na internetu i v jiných médiích cenzurovány.

Pracujte a nestěžujte si...

Oficiální Všečínská federace odborů zájmy svých členů často nedokáže ochránit, a přitom je zakládání nezávislých odborů v Číně nezákonné.

Nízké platy nebo nevyplacené mzdy, masivní dočasné propouštění z práce, otřesné pracovní podmínky nebo zkorumpovaný management vedly v Číně k řadě dělnických nepokojů, na které často úřady reagovaly zastrasováním, a někdy i zatýkáním a dlouholetými tresty vězení.

Rozšířené diskriminaci čelí dělníci migrující za prací z venkova do měst. Ve srovnání s městskými obyvateli nemají srovnatelný přístup k práci, zdravotní péči nebo vzdělání pro své děti.

Ujgurská menšina a Sin-ťiang

Převážně muslimská komunita Ujgurů představuje většinu obyvatel Autonomní oblasti Sin-ťiang na severozápadě Číny. Čínské úřady využily teroristických útoků z 11. září 2001 a nepohodlné osoby začaly již několik týdnů po napadení USA označovat za teroristy a separatisty, zatýkat je a v mnoha případech i popravovat. Čínská vláda tvrdí, že v Sin-ťiang operují ujurští „teroristé“, vy-cvičení v Afghánistánu. Údajný náboženský extremismus využívají čínské úřady v Sin-ťiang a jako záminku k zavírání mešit a k zaka-zování určitých knih.

Bezpráví jako vývozní artikl

Bezpráví, za které je Čína odpovědná, nekončí na hranicích jejího území. Její působení v Radě bezpečnosti OSN, nezodpovědná ekonomická „spolupráce“, tichá i otevřená podpora nedemokratických vůdců pomáhají na řadě míst světa udržovat u moci režimy, které nutí žít své občany ve strachu a nebezpečí.

Dodávky zbraní, stejně jako mlčení na mezinárodní úrovni pomáhají už desetiletí udržet juntou v Barmě. Tamní režim na podzim loňského roku vyhnal z ulic barmských měst tisíce buddhistických mnichů i laiků, kteří protestovali za svá práva, a drží ve věznicích více než 1000 politických vězňů. V domácím vězení v Barmě je už roky i držitelka Nobelovy ceny míru disidentka Aun Schan Su Ťij.

Největším odbytištěm ropy pro Súdán, na jehož území – v Dárfúru – zemřely a bez domova zůstaly v důsledku násilí a humanitární krize už stovky tisíc lidí, je právě Čína. Súdánský režim, který je za nekončící násilí v Dárfúru přinejmenším spoluodpovědný, je na dodávkách do Číny životně závislý, Čína navíc do Súdánu zasílá zbraně a v OSN zablokovala jednání o sankcích, které měly být na chartúmský režim uvaleny. Čína se sice v průběhu roku 2007 v situaci k Dárfúru vyjádřila, dále než k silnějším slovům se však nedostala.

2008 – rok změny aneb „co řekli o Tibetu“

14.3. J.S.dalajlama prohlásil: „Jsem hluboce znepokojen situací, v níž vyústily původně pokojné protesty v mnoha částech Tibetu včetně Lhasy. Apeluji na čínské vedení, aby přestalo užívat násilí a přistoupilo k řešení skrze dialog. Rovněž naléhám na Tibeťany, aby se neuchylovali k násilí.“

15.3. Americká ministryně zahraničí Condoleezza Riceová vydala spolu americkým prezidentem Georgem Bushem prohlášení ohledně situace v Tibetu, ve kterém naléhavě žádá o nenásilné řešení konfliktu, dialog s dalajlamou, propuštění mnichů a obnovení svobody slova. / Amnesty International žádá OSN o vyslání nezávislé vyšetřovací mise do Tibetu.

17.3. Vláda ČR přijala prohlášení, kde mimo jiné vyzývá k řešení situace dialogem. / Prezident ČR Václav Klaus je událostmi v Tibetu velmi zneklidněn. / Předsednictvo EU přijalo prohlášení, v němž vyjadřuje znepokojení nad situací v Tibetu. / Rusko vyjádřilo podporu čínské vládě v souvislosti s násilím v Tibetu, označilo vztahy Číny a dalajlamy za vnitřní záležitost země a snahy o bojkot olympijských her v Pekingu za „nepřijatelné“.

18.3. Předseda Evropského parlamentu Hans-Gert Pöttering vyzval k bojkotu olympiády na protest proti násilnému potlačení protestů v Tibetu. / Čínský premiér Wen Tia-pao odsoudil dalajlamovo prohlášení o obvinění jej z podněcování násilí a nabádání k sabotáži OH. / J.S.dalajlama vyzval Tibeťany k ukončení násilí a pohrozil, že pokud se násilnosti vymknou kontrole, odstoupí z neformálních funkcí vůdce tibetského lidu. Popřel čínské tvrzení o podněcování násilí, vyzval k soužití Tibeťanů a Číňanů a zdůraznil svůj kladný postoj k autonomii Tibetu v rámci Číny.

19.3. Britský předseda vlády Gordon Brown prohlásil, že čínský předseda vlády Wen Tia-pao sdělil, že je připraven projednávat situaci v Tibetu s J.S.dalajlamou. Brown přislíbil setkání s dalajlamou v květnu během jeho londýnské návštěvy. Bojkot zahajovacího ceremoniálu nepodpořil.

20.3. Americká ministryně zahraničí Condoleezza Riceová hovořila se svým čínským protějškem a vyzvala Peking ke zdrženlivosti a k dialogu s dalajlamou.

21.3. Václav Havel vydal spolu s dalšími pěti světovými osobnostmi prohlášení „Klid hřbitova“, ve kterém vyzývá Čínu k dialogu s dalajlamou, světové velmoci k vytvoření tlaku na Čínu a MOV k zamyšlení. / Předsedkyně Sněmovny reprezentantů Spojených států Nancy Pelosiová navštívila J.S.dalajlamu v Indii, prohlásila, že „situace v Tibetu je výzvou svědomí světa“ a apelovala na amerického prezidenta, aby bojkotoval zahajovací ceremoniál olympijských her.

25.3. Francouzský prezident Nicolas Sarkozy vyzval Čínu, aby převzala odpovědnost za nepokoje v Tibetu a nevyloučil bojkot Olympijských her v Pekingu.

26. 3. Prezident USA George Bush vyzval prezidenta ČLR Chu Tin-taa k řešení situace dialogem s reprezentanty dalajlamy a žádal o povolení vstupu diplomatů a novinářů do Tibetu. / Prezident ČR Václav Klaus prohlásil, že se nezúčastní LOH, avšak tento krok není bojkotem OH. / Poslanci Evropského parlamentu odsoudili události v Tibetu a vyzvali Čínu k přiměřenému zásahu. EP poukázal na dlouholeté porušování lidských práv a vyzval Čínskou vládu, aby zřídila nápravu s ohledem na nadcházející OH. / Projev Amnesty International o Tibetu na setkání Rady OSN pro lidská práva byl na žádost Číny přerušen.

27.3. Čína uspořádala výlet diplomatů a novinářů do Tibetu, který byl nečekaně narušen vniknutím 30 tibetských mnichů na tiskovou konferenci v chrámu Džókhang ve Lhasě. / Polský premiér Donald Tusk oznámil, že se nezúčastní zahajovacího ceremoniálu LOH z důvodu čínských represí v Tibetu – řekl: „Přítomnost politiků na zahájení těchto her se mi zdá nevhodná.“ / Český premiér Mirek Topolánek oznámil, že o své cestě na zahájení her nechá hlasovat vládu. / Účast na olympiádě v Číně vyloučili pražský primátor Pavel Bém a ministr školství Ondřej Liška.

28.3. J.S.dalajlama vydal prohlášení čínskému lidu, ve kterém objasňuje svoji politiku nenásilí, autonomie Tibetu v rámci Číny a vyvrací nařčení čínské vlády z organizování násilných protestů. / Německá kancléřka Angela Merkelová a německý ministr zahraničí Frank-Walter Steinmeier dnes oznámili, že se nezúčastní zahajovacího ceremoniálu OH, důvodem však není bojkot her. / Slovenský premiér Robert Fico se také nezúčastní olympijských her, žádné důvody k bojkotu olympiády také nevidí.

30.3. Český ministr zahraničí Karel Schwarzenberg prohlásil, že nepovažuje za nutné, aby se český premiér Mirek Topolánek zúčastnil zahájení letních olympijských her v Číně.

31.3. Nepálská vláda výrazně zostřila zásahy proti demonstrujícím Tibeťanům a pohrozila jejich deportací zpět do Tibetu.

1.4. Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR přijala prohlášení u příležitosti 49. výročí povstání v Tibetu, kde mimo jiné uvádí, že „vnímá lidská práva jako nedělitelnou a univerzální hodnotu, na jejíž dodržování mají nárok lidé všude na světě“. V prohlášení vyzývá k dialogu, nenásilí, umožnění přístupu nezávislých médií a zástupců OSN do oblasti. / Indický ministr zahraničních

věcí Pranab Mukherjee varoval J.S.dalajlamu, aby se zdržel jakékoli politické aktivity poškozující vztahy Indie s Čínou. Zároveň zdůraznil, že exilový duchovní vůdce je v Indii stále vítán.

2.4. Ministři zahraničí států Evropské unie se dohodli, že by měla návštěvu J.S.dalajlamy přijmout Evropská unie jako celek.

5.4. Francouzský prezident Nicolas Sarkozy prohlásil, že se zúčastní zahájení olympijských her, pokud Čína zahájí dialog s J.S.dalajlamou, propustí politické vězně, bude ukončeno násilí vůči tibetskému obyvatelstvu a vyšetřeny nedávné události v Tibetu.

7.4. Předseda Mezinárodního olympijského výboru Jacques Rogge prohlásil: „Jsem velmi znepokojen mezinárodní situací a tím, co se děje v Tibetu. Mezinárodní olympijský výbor vyjádřil silné znepokojení a vyzývá k rychlému a poklidnému vyřešení problémů v Tibetu. Násilí, ať už je jeho příčina jakákoli, není slučitelné s hodnotami olympijské pochodně a olympijských her.“

9.4. Český ministr zahraničí Karel Schwarzenberg se spolu s francouzským kolegou Bernardem Kouchnerem vyslovili pro politický bojkot zahájení letní olympiády v Pekingu. „Shodli jsme se, že čistě reklamní událost, jakou je slavnostní zahájení olympiády v zemi, která se znovu ukázala jako diktatura, bychom neměli podpořit,“ řekl Schwarzenberg. / Americká ministryně zahraničí Condoleezza Riceová oznámila, že Ministerstvo zahraničních věcí Spojených států uvažuje o zřízení konzulátu v Tibetu, kam Čína zatím umožnila americkým diplomatům jen omezený a nedostatečný přístup / Tibetská exilová vláda žádá mezinárodní právní orgány a vlády o pomoc při záchraně životů zatčených Tibeťanů v souvislosti s protesty v Tibetu a zajištění řádného soudního řízení pro ně. / Britský premiér Gor-

don Brown oznámil, že se nezúčastní zahajovacího ceremoniálu OH, bude se však účastnit ceremoniálu ukončovacího, kde bude Anglie přebírat olympijskou štafetu.

10.4. Zástupci OSN pro lidská práva požadují neomezený přístup pro nezávislé pozorovatele a novináře do Tibetu. / Generální tajemník OSN Pan Ki-mun se z pracovních důvodů nezúčastní slavnostního zahájení letních olympijských her. / Členové Demokratické stany Spojených států včetně Hillary Clintonové, Baracka Obamy a Johna McCaina vyzvali prezidenta Spojených států George Bushe k bojkotu slavnostního zahájení olympiády.

12.4. J.S.dalajlama opět vyjádřil svou podporu olympiádě a odmítl podněcování násilných protestů v Tibetu.

13.4. J.S.dalajlama opět pohrozil, že odstoupí z neformálních funkcí vůdce tibetského lidu, pokud se násilnosti v Tibetu vymknou kontrole.

15.4. Evropský parlament ve svém prohlášení odsoudil represivní opatření ze strany čínských ozbrojených sil proti obyvatelům Tibetu a žádá, aby bylo zahájeno nezávislé šetření pod záštitou OSN. Europoslanci vyzývají, aby EU přijala společný postoj k účasti čelných evropských osobností na slavnostním zahájení Olympijských her v Pekingu.

17.4. Čínské ministerstvo zahraničí stupňuje tlak na CNN a žádá omluvu za vybrané pasáže zpravodajství. / Nepálská policie zadržela více než 500 Tibeťanů při protestech.

19.4. Japonský ministerský předseda Yasuo Fukuda dal zcela otevřeně najevo, že Tibet již není vnitřní věcí Číny, jak opakovaně čínská strana tvrdí. „Je třeba se smířit s realitou, že se z této věci stala mezinárodní záležitost,“ řekl.

21.4. J.S.dalajlama při své návštěvě USA poděkoval americké vládě za podporu a požádal Spojené státy o pomoc.

Amnesty International ČR
www.amnesty.cz
amnesty@amnesty.cz

Amnesty International je dobrovolným sdružením lidí, kterým není lhostejné porušování lidských práv kdekoli na světě a chtějí se mu postavit. Základem práce AI je spolehlivý výzkum. Aktivitě sdružení podporuje více než 2,2 milionu členů v mnoha částech světa.

Burma Center Prague, o.p.s.
(Barmské centrum Praha)
www.burma-center.org
info@burma-center.org

Organizace Barmské centrum Praha byla založena barmskou komunitou v České republice spolu s českými a mezinárodními podporovateli. Chce zvýšit povědomí veřejnosti o Barmě, upozorňuje na porušování lidských práv a nedostatek základních věcí, jako jsou vzdělání, zdravotní péče a právní jistota.

Člověk v tísni, o.p.s.
www.clovekvitсни.cz
mail@clovekvitсни.cz

Společnost Člověk v tísni realizuje humanitární pomoc, dlouhodobé rozvojové projekty a podporuje snahy o demokracizaci a dodržování lidských práv ve světě. V České republice se věnuje terénní sociální práci v „sociálních ghettech“ a vzdělávacím a informačním aktivitám, které podporují toleranci a respekt k minoritním skupinám.

Občanské sdružení Lidská práva bez hranic
www.lpbh.org
info@lpbh.org

Sdružení Lidská práva bez hranic vzniklo na podporu lidských práv ve světě. Zaměřujeme se zejména na oblasti, kde jsou lidé mučeni a týráni v pracovních či koncentračních táborech a kde jsou lidé protiprávně vězněni a zadržováni kvůli svému přesvědčení, víře či postojům.

Občanské sdružení LUNGTA
www.lungta.cz
lungta@centrum.cz

Občanské sdružení LUNGTA podporuje finanční i materiální pomocí Tibeťany žijící v Tibetu i v exilu a zpřístupňuje veřejnosti informace o situaci v Tibetu, o porušování lidských práv, tibetské kultuře a způsobu života. Vydává časopis Tibetské listy a provozuje informační server o Tibetu www.tibinfo.cz

Malé Občanské Sdružení Tolerance - M.O.S.T.
www.ProTibet.org
info@ProTibet.org

Občanské sdružení M.O.S.T. pomocí Festivalu ProTibet a dalších akcí přibližuje jedinečnou kulturu Tibetu širší veřejnosti a upozorňuje na porušování lidských práv. Hlavním projektem sdružení je Kmotrovství na dálku - finanční pomoc buddhistickým klášterním školám v indickém Himálaji - Malém Tibetu.

Občanské sdružení Namasté Nepál (DCWC-CZ), o.s.
www.namastenepal.cz
info@namastenepal.cz

Posláním občanského sdružení Namasté Nepál je humanitární, vzdělávací a kulturní podpora lidí v Nepálu a přibližování života lidí v Nepálu lidem v ČR. Jednou z aktivit pomoci je projekt Úsměv z Nepálu, který funguje na principu „adopce na dálku“. Pořádá výstavy a pravidelné přednášky o životě a kultuře Nepálu.

Olympic Watch
www.olympicwatch.org/czech
press@olympicwatch.org

Olympic Watch vede mezinárodní kampaň za zlepšení situace na poli lidských práv v Číně a Tibetu v souvislosti se závazky, které v roce 2001 učinili čínští představitelé při kandidatuře na pořádání OH 2008. Vedle situace v Tibetu se zaměřuje na problematiku svobody tisku v Číně a pronásledování občanských aktivistů kritizujících nedodržování lidských práv v Číně obecně.

Občanské sdružení POTALA
www.potala.cz
potala@potala.cz

O.s. POTALA se zabývá poznáváním historie, kultury a způsobu života tibetské kulturní oblasti a prostředkováním těchto informací členům a širší veřejnosti. V rámci rozvojové pomoci podporuje tibetské etnikum v Tibetu i exilu v oblasti vzdělání, náboženství, ekologie, soběstačnosti a pracovní konkurenceschopnosti.